

Ministrul Sănătății Andrei Usatîi este noul președinte al CNC TB/SIDA

La 14 ianuarie 2011, Parlamentul Republicii Moldova a votat componența noului Guvern și programul de activitate a acestuia pentru perioada 2011-2014.

În componența noului Cabinet de Miniștri, Ministru al Sănătății este Andrei Usatîi. Prin investirea sa în această poziție, Andrei Usatîi a preluat și poziția de președinte al Consiliului național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei (CNC TB/SIDA), deținută anterior de Vladimir Hotineanu (potrivit Regulamentului de funcționare a CNC TB/SIDA).

Consiliul național de coordonare TB/SIDA este o structură intersectorială de nivel național, ce reflectă prioritățile și angajamentul Republicii Moldova în combaterea tuberculozei, HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală.

CNC TB/SIDA, instituit prin Hotărâre de Guvern, are drept scop coordonarea implementării eficiente a activităților din cadrul programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei.

CNC TB/SIDA numără 32 de membri (reprezentați ai instituțiilor de stat, agențiilor internaționale, organizațiilor neguvernamentale), care participă cu drept de vot la luarea deciziilor ce țin de dezvoltarea și promovarea politicilor naționale de sănătate în domeniul tuberculozei, infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală.

CNC TB/SIDA este condus de președinte și asistat de doi vicepreședinți.

Fondul Global aprobă noi granturi în valoare de 1,7 mlrd dolari SUA

În perioada 13-15 decembrie, la Sofia (Bulgaria), Consiliul de Administrare al Fondului Global pentru combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei s-a întrunit în cea de-a 22-a reuniune.

Tradițional, Fondul Global organizează aceste reuniuni departe de sediul său central din Geneva (Elveția) pentru a oferi delegațiilor oportunitatea de a se familiariza mai bine cu programele finanțate de Fondul Global. Această întrunire a fost prima care a avut loc în regiunea din Europa de Est și Asia Centrală. Vizite similare au fost organizate în Georgia, Ucraina și Bulgaria.

Reuniunea de la Sofia (Bulgaria) este prima ședință a Consiliului de Administrare al FG, organizată după încheierea în octombrie 2010 a celei de-a treia rundă de colectare voluntară de fonduri, prin care au fost achiziționate fonduri în valoare de 12 miliarde dolari pentru anii 2011-2013, contribuția donatorilor publici, fundațiilor, sectorului privat și altor mecanisme de finanțare.

Proiectele aprobate de FG la runda a 10-cea de granturi vor fi primele care urmează să fie finanțate din runda de colectare voluntară. Comitetul Tehnic al FG, care a analizat propunerile de proiecte parvenite la cea de-a 10 rundă de finanțare, a recomandat spre aprobare 79 de solicitări de finanțare din partea țărilor cu o valoare totală de 1,73 miliarde dolari (pe parcursul a 2 ani), ceea ce face ca runda a 10-cea să fie cea mai extinsă din toate câte au existat până acum.

Consiliul de Administrare al Fondului Global a informat și despre noile oportunități de finanțare, inclusiv despre lansarea la 15 august 2011 a rundei a 11-cea (data de prezentare a solicitărilor de finanțare fiind stabilită pentru 15 decembrie 2011).

În cadrul reuniunii, reprezentanții FG au prezentat delegațiilor un bilanț al activității de audit și investigație începând cu aprilie 2010, când a avut loc ședința anterioară a Consiliului Director. Secretariatul FG activează în strânsă colaborare cu Oficiul Inspectoratului General și cu partenerii din țările receptoare de granturi pentru a pune în aplicare recomandările ce țin de audit și investigații în conformitate cu politica Fondului Global cunoscută drept "zero toleranță" la fraude.

Din partea Republicii Moldova la această reuniune a participat **Aliona Serbulenco**, șeful Direcției politice în sănătate publică a Ministerului Sănătății (membru alternant al Consiliului de Administrare al FG pentru Europa de Est și Asia Centrală) și **Viorel Soltan**, directorul Centrului pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS).

Mai multe detalii despre participarea delegației moldovenești la reuniunea de la Sofia găsiți în paginile 28-29 ale revistei.

Managerul de portofoliu al Fondului Global a vizitat Moldova

Nicolas Cantau, managerul de portofoliu al Fondului Global de combatere a Tuberculozei, SIDA și Malariei (FG) s-a aflat într-o vizită de lucru în Republica Moldova în perioada 16-19 noiembrie 2010.

Scopul vizitei a constat în monitorizarea progresului activităților din cadrul programelor naționale pentru controlul și profilaxia tuberculozei, HIV/SIDA/ITS, implementate cu suportul Fondului Global și discutarea unor aspecte legate de derularea acestor activități după consolidarea granturilor din rundele a 6-șea, a 8-a și a 9-a ale Fondului Global.

Pe parcursul misiunii, Nicolas Cantau a avut un șir de întrevederi cu reprezentanții Ministerului Sănătății, Ministerului Finanțelor, Centrului pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS), Unității de Coordonare, Implementare și Monitorizare a Proiectului TB/SIDA (UCIMP), alți parteneri care activează în domeniul tuberculozei și HIV/SIDA în Republica Moldova. Managerul de portofoliu al FG a participat, de asemenea, la Adunarea Generală a Ligii persoanelor care trăiesc cu HIV în Republica Moldova.

La sfârșitul misiunii, Nicolas Cantau a ținut să menționeze că este satisfăcut de nivelul de implementare a activităților și de modul de gestionare a resurselor Fondului Global în Republica Moldova. Reprezentantul Fondului Global a adus mulțumiri ministerelor, ONG-urilor și tuturor actorilor în parte pentru contribuția pe care o aduc în controlul acestor maladii.

Managerul de portofoliu a mai opinat, că Fondul Global dorește să cunoască mai bine despre angajamentul Guvernului Republicii Moldova în combaterea tuberculozei și HIV/SIDA prin asumarea unui rol mai mare în finanțarea Programelor Naționale din domeniu, inclusiv în aprovizionarea cu medicamente pentru terapia anti-retrovirală (ARV) și pentru tratamentul tuberculozei multirezistente (TB MDR).

Secretariatul CNC TB/SIDA

Solicitarea de grant a RM pentru runda a 10-cea a FG nu a fost acceptată pentru finanțare

Republica Moldova a înaintat către Fondul Global o solicitare de finanțare pentru susținerea activităților de reducere a răspândirii infecției HIV în populațiile cu risc sporit de infectare în august 2010. În rezultatul examinării aplicației respective, Comitetul Tehnic de Revizuire (CTR) al FG a emis o decizie, textul căreia se include și în scrisoarea oficială: "În Republica Moldova se înregistrează o epidemie concentrată a infecției HIV, în special printre utilizatorii de droguri injectabile, lucrătoarele sexului comercial, deținuții din penitenciare, bărbații care practică sex cu bărbați. În pofida eforturilor depuse până acum de actorii ce activează în domeniu, a suportului Fondului Global și a altor parteneri, prevalența HIV printre aceste grupuri cu risc sporit de infectare nu arată semne de descreștere. Consiliul național de coordonare TB/SIDA din Republica Moldova a solicitat finanțare pentru a susține răspunsul național în combaterea HIV/SIDA în grupurile cele mai afectate. Totuși, propunerea eșuează în demonstrarea complementarității sale cu granturile deja existente ale FG și nu prezintă abordări coerente sau concentrate care să asigure eficientizarea oferirii de servicii adiționale grupurilor țintă nominalizate".

Printre punctele tari ale propunerii respective, se numără: identificarea clară a grupurilor țintă (grupurile cu risc sporit de infectare), conexiunea logică a propunerii cu tipul de epidemie din țară (concentrată), alinierea la Programul național de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA și infecțiile cu transmitere sexuală, introducerea în

2004 a asigurării obligatorii de asistență medicală ce acoperă intervențiile de control ale infecției HIV (52 la sută din tratamentul antiretroviral), corespunderea activităților cu bugetul estimat.

Comitetul Tehnic de Revizuire (CTR) al FG încurajează Republica Moldova să aplice această propunere de finanțare, în variantă reexaminată, la anunțarea unei runde noi de finanțare, ținând cont de toate recomandările primite; se mai spune în textul scrisorii oficiale. Un alt scenariu ține de dreptul CNC de a face recurs și de a cere reexaminarea propunerii respective de către FG.

Potrivit deciziei dlui Vladimir Hotineanu, președintele CNC TB/SIDA, actualmente se pregătește cererea de recurs privind reexaminarea propunerii, care urmează a fi remisă Fondului Global în termen de 28 de zile de la primirea răspunsului oficial privind nefinanțarea aplicației.

Este important de menționat că Republica Moldova a beneficiat de resurse financiare din partea Fondului Global la runda 1 și în prezent implementează activități cu suportul granturilor obținute în cadrul rundelor 6, 8 și 9. Runda a 11-cea de aplicare pentru granturi este preconizată a fi lansată la 15 august 2011 (data de încheiere a remiterii propunerilor fiind 15 decembrie 2011).

Raportul integral al CTR poate fi accesat pe pagina web a FG la linkul: <http://www.theglobalfund.org/en/trp/reports>.

La începutul lunii ianuarie 2011, Consiliul de Administrare al Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei (FG) a anunțat, printr-o scrisoare oficială adresată președintelui CNC TB/SIDA din Republica Moldova, dlui Vladimir Hotineanu, că în rezultatul evaluării solicitărilor de grant la cea de-a 10 rundă, aplicația Republicii Moldova se clasează în "categoria 3 A", ceea ce înseamnă că nu a fost recomandată pentru finanțare.

Atelier de lucru „Planificare strategică pentru activitatea CNC TB/SIDA”

Agenda a inclus câteva prezentări pe marginea activității Consiliului; informații despre studiul CHAT; recomandările și cerințele Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei la elaborarea solicitării pentru finanțarea Consiliului; discutarea manualului operațional al Consiliului.

În cadrul evenimentului, participanții au avut sarcina de a identifica necesitățile de fortificare a Consiliului la ni-

velul implicării membrilor CNC și a membrilor grupurilor tehnice de lucru, precum și la nivelul colaborării cu societatea civilă și supravegherii Programelor naționale de profilaxie și control al tuberculozei și HIV/SIDA/ITS.

Documentul elaborat urmează să fie definitiv și examinat în cadrul ședinței Consiliului național de coordonare TB/SIDA.

În perioada 22-23 octombrie 2010, la Vadul lui Vodă, a fost organizat atelierul de lucru „Planificare strategică pentru activitatea CNC TB/SIDA pentru anii 2011-2012” cu participarea membrilor grupurilor tehnice de lucru din cadrul Consiliului național de coordonare TB/SIDA.

Un nou Program național pe HIV/SIDA/ITS

La 24 decembrie 2010, în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova", a fost publicată Hotărârea privind aprobarea Programului național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pentru anii 2011-2015.

Infecția HIV/SIDA/ITS în Republica Moldova se află în stadiul de epidemie concentrată, cu transmiterea preponderentă a infecției pe cale heterosexuale și micșorarea cazurilor noi în rândul utilizatorilor de droguri injectabile.

În situația epidemică actuală se impune elaborarea strategiilor și activităților de promovare a modului sănătos de viață, de modificare a comportamentelor riscante de infectare cu HIV prin elaborarea și implementarea măsurilor de prevenire și asigurare a tratamentului, îngrijirilor și suportului persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA.

Guvernul, prin intermediul Programului național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală, va asigura coordonarea măsurilor de răspuns la infecția HIV și infecțiile cu transmitere sexuală pentru perioada 2011-2015. Activitățile prioritare din cadrul Programului vor fi transpuse în planurile ope-

rationale, care vor ghida procesul de implementare a programului.

Republica Moldova este parte a Angajamentelor Globale privind Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (*obiectivul 6 „Stoparea răspândirii HIV/SIDA și tuberculozei până în anul 2015 și redresarea tendinței actuale”*), a Declarației de Angajament a Sesiunii Speciale a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite în HIV/SIDA din 2001, a inițiativei de acces universal și a Cadrului strategic de rezultate. În același timp, Programul este elaborat pentru susținerea obiectivelor de dezvoltare a sistemului de sănătate (2008-2017) și a Politicii Naționale de Sănătate.

Respectivul Program Național este al IV-lea lansat în domeniul HIV/SIDA/ITS în Republica Moldova și este finanțat din bugetul național, din sursele Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și din granturi.

www.pas.md

... și un nou Program național de control al tuberculozei

Programul a fost elaborat în conformitate cu prevederile Legii nr.153-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la controlul și profilaxia tuberculozei, Legii nr.295-XVI din 21 decembrie 2007 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008-2011, Politicii Naționale de Sănătate, Strategiei de dezvoltare a sistemului de sănătate în perioada 2008-2017, Strategiei Organizației Mondiale a Sănătății "Stop TB", Planului Global de control al tuberculozei pe anii 2006-2015, altor documente internaționale în domeniu, precum și ținând cont de finalizarea, la sfârșitul anului 2010, a Programului național de control și profilaxie a tuberculozei pentru anii 2006-2010.

Cu toate eforturile întreprinse în Republica Moldova în cadrul programelor naționale de control al tuberculozei, implementate în anii 1996-2000, 2001-2005, 2006-2010 (incidența înaltă a tuberculozei în mai multe regiuni, răspândirea tuberculozei rezistente la mai multe preparate medicamentoase, apariția formelor de tuberculoză cu rezistență extinsă la medicamente, tuberculoza în rândul persoanelor infectate cu HIV, precum și mobilitatea populației) tuberculoza rămâne a fi o problemă prioritară de sănătate publică pentru țara noastră.

Scopul Programului rezidă în ameliorarea sănătății populației prin reducerea poverii tuberculozei în Republica Moldova, în conformitate cu Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului și obiectivele Parteneriatului "Stop TB".

Costul estimativ al Programului este de 1.957,7 milioane lei și este detaliat pentru fiecare an, în funcție de sursa de finanțare și în conformitate cu activitățile Programului.

În procesul de implementare a prezentului Program va fi efectuată monitorizarea permanentă a realizării acțiunilor și a rezultatelor obținute pentru a opera, în caz de necesitate, modificări în politicile promovate și în acțiunile întreprinse.

Coordonarea întregului proces de monitorizare și evaluare a rezultatelor implementării Programului va fi efectuată de către Ministerul Sănătății. Pentru asigurarea suportului logistic în coordonarea implementării Programului, Ministerul Sănătății va crea unitatea de coordonare a implementării Programului.

www.pas.md

AFEW anunță totalurile concursului pentru jurnaliști

Reprezentanța în Moldova a Fundației SIDA Est-Vest (AFEW), cu suportul financiar al Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei, sub egida Ministerului Sănătății a desfășurat concursul pentru jurnaliști la tema: „Informat – înseamnă protejat! Află mai mult despre HIV și SIDA”.

Scopul concursului a fost de a intensifica activitatea instituțiilor mass-media pentru elucidarea tematicii HIV/SIDA/ITS, informarea publicului larg despre necesitatea și importanța prevenirii infecției HIV/SIDA/ITS, reducerea stigmei și discriminării față de persoanele infectate cu HIV.

Concursul a fost adresat reprezentanților mass media, care activează la edițiile periodice, posturile de radio și televiziune, agențiile de presă și revistele electronice naționale și locale.

În urma analizei materialelor prezentate la concurs, comitetul de evaluare (juriul), care a întrunit specialiști în domeniul sănătății și specialiști în comunicare, a decis să acorde următoarele premii:

Categoria: TV

Premiul I – Lilia Goia, Jurnal TV

Premiul II – Dorina Gherganov, PRO TV

Programul național de control al tuberculozei pentru anii 2011-2015 este un document de planificare, pe termen mediu a politicilor trasate spre obținerea unui declin constant al răspândirii tuberculozei în Republica Moldova.

Tratamentul și reducerea riscurilor de îmbolnăvire cu HIV/SIDA – un imperativ pentru sistemul penitenciar

Activitatea de instruire a fost axată pe eficientizarea programelor de reducere a riscurilor în penitenciare; succese și provocări; experiența Republicii Moldova în implementarea terapiei de substituție cu metadonă în penitenciare; importanța politicilor în sănătate și acțiunile Fondului Global în acest domeniu; realizarea programului de schimb al seringilor și tratamentul de substituție cu metadonă în penitenciare.

Pe parcursul a două zile de training, specialiștii au fost instruiți cum să își perfecționeze dexteritățile de comunicare și tratament al deținuților, accentele definitorii fiind puse asupra principiilor de anonimitate și confidențialitate la participarea în programele de profilaxie; motivarea utilizatorilor de droguri injectabile de la inițierea tratamentului; selectarea dozelor de metadonă în terapia de substituție cu metadonă; testările anonime la HIV a persoanelor deținute în penitenciare; reabilitarea psiho-

logică a utilizatorilor de droguri injectabile și a persoanelor HIV- pozitive, precum și a celor bolnave de hepatita C, aflate în detenție.

Potrivit experților internaționali, participanți la seminar, sistemul penitenciar moldovenesc a avansat considerabil în domeniul implementării terapiei de substituție cu metadonă, fiind printre puținele state din Europa care aplică un asemenea tratament. Această metodă este considerată una dintre cele mai favorabile căi de tratament al deținuților dependenți de droguri.

La eveniment a participat viceministrul Justiției Oleg Efrim, experți internaționali, reprezentanți ai Ministerului Sănătății, Procuraturii Generale, Departamentului Instituțiilor Penitenciare, șefi de penitenciare.

Sursa: UNIMEDIA

Cu prilejul Zilei Mondiale de combatere a HIV/ SIDA, în zilele de 1-3 decembrie, șefii de penitenciare, personalul medical care activează în programele de prevenire și tratamentul de substituție cu metadonă și alți specialiști de resort au participat la seminarul internațional "Tratamentul și reducerea riscurilor în penitenciare", organizat sub egida Consiliului Europei și Grupului Pompidou.

Program de granturi mici "Creșterea implicării sectorului neguvernamental în controlul tuberculozei"

Tratamentul tuberculozei este un proces complex și de lungă durată. Este demonstrat faptul că doar o sinergie bine definită dintre instituțiile de stat și reprezentanții societății civile poate aduce rezultate în lupta cu tuberculoza. Astfel, în pofida faptului că prin intermediul Programului național de control al tuberculozei, pacienții bolnavi de tuberculoză beneficiază de tratament medicamentos, aceștia mai necesită suport prin consiliere, educare și activități de mobilizare socială.

Reprezentanții grupurilor vulnerabile din societate, adeseori, din cauza unor factori socio-culturali sau a stigmei și discriminării, nu au accesul necesar la serviciile de prevenire și tratament al tuberculozei. Din acest considerent, Programul de granturi mici (PGM) al Fundației Soros-Moldova oferă suport în identificarea persoanelor care necesită astfel de servicii, precum și în mobilizarea comunității pentru a crea accesul necesar.

Obiectivul principal al Programului de granturi mici este de a promova și de a spori depistarea timpurie a cazu-

rilor de tuberculoză, de a asigura continuitatea tratamentului bolnavilor de tuberculoză și de a obține o rată înaltă a succesului în tratamentul pacienților conform strategiei DOTS.

PGM încurajează dezvoltarea și aplicarea tehnicilor inovative, a intervențiilor și a activităților care vor avea drept finalitate creșterea aderenței la tratament al pacienților bolnavi de tuberculoză, creșterea depistării cazurilor de tuberculoză, reducerea transmiterii tuberculozei, reducerea stigmei și discriminării persoanelor bolnave de tuberculoză.

Programul de granturi mici este lansat de Programul de Sănătate Publică al Fundației Soros-Moldova și face parte din proiectul "Empowerment of People with Tuberculosis and Communities in Moldova", finanțat de Fondul Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei.

Pentru mai multe detalii, contactați: Ana Gonciar, tel. 270 031, email: agonciar@soros.md

La 23 decembrie, în Sala Polivalentă a Fundației Soros-Moldova, a avut loc evenimentul de prezentare a Programului de granturi mici, orientat pentru creșterea implicării sectorului neguvernamental în controlul tuberculozei.

Categoria: Presa scrisă

Premiul I – Irina Lavrova, ziarul "Голос Бэлць", Bălți

Premiul II – Valentina Cebotari, ziarul "Glia Drochiană", Drochia

Categoria: Radio

Premiul I – Iulia Buzenco, Compania Teleradio-Moldova

Categoria: Agenții de presă și reviste electronice

Premiul I – Revista electronică "Buletinul Informativ CNC TB/SIDA"

Premiu de încurajare:

Eugen Popovici, Compania Teleradio-Moldova, Moldova 1

EVENIMENTE

Cu HIV sau fără HIV – egali în drepturi

Ziua internațională de combatere a SIDA a fost marcată la Chișinău printr-o acțiune organizată la un mall din capitală de către Ministerul Sănătății și mai multe organizații nonguvernamentale, care promovează interesele persoanelor cu sindromul imunodeficienței umane. Genericul zilei a fost „Cu HIV sau fără HIV – egali în drepturi!”.

Anual, pentru combaterea HIV/SIDA, se investesc aproape 2 milioane de dolari din fondurile locale și ale organizațiilor internaționale, a menționat viceministrul sănătății, Mihai Magdei.

Printre țările europene, Republica Moldova este considerată un stat care deține o politică bună în ceea ce privește combaterea infecției HIV, a confirmat coordonatorul național al Programului Națiunilor Unite pentru HIV/SIDA, Gabriela Ionașcu.

La parterul centrului comercial a fost vernisată o expoziție. Mai multe ONG-uri au distribuit vizitatorilor baloane,

pliante, broșuri, calendare, pixuri și panglici roșii, care simbolizează solidaritatea cu persoanele infectate.

Acțiunea a provocat interesul cumpărătorilor din mall. Maria, în vârstă de 21 de ani, a spus că este o oportunitate de a-i înțelege mai bine pe cei care suferă de această boală și de a-i susține. Au existat și persoane care au aflat pentru prima dată că există o zi internațională a luptei contra HIV/SIDA.

Potrivit Ministerului Sănătății, în Republica Moldova sunt peste 6 mii de persoane infectate cu HIV. Un comunicat de presă al Fondului ONU pentru Populație, relevă că, la nivel global, noile cazuri de infectare cu HIV au scăzut cu aproape 20% în ultimii zece ani; decesele cauzate de SIDA au scăzut cu aproape 20% în ultimii cinci ani, iar numărul total al persoanelor care trăiesc cu HIV devine constant.

“Ne apropiem tot mai mult de o lume în care niciun copil nu va fi supus poverii de a trăi cu HIV, deoarece tot mai mulți bebeluși sunt protejați de transmiterea virusului de la mamă la făt”, a declarat cu prilejul acestei zile directorul executiv UNFPA, Thoraya Ahmed Obaid.

www.info-prim.md

Câștigătorii concursului “Panglica roșie” au fost premiați

Evenimentul a avut loc la 30 noiembrie, la Palatul Republicii, și este pentru a doua oară, când se organizează o asemenea festivitate în Republica Moldova. Nominalizările au fost efectuate în cadrul unui concurs național, care a inclus două categorii:

- Persoane care se implică în răspunsul național la HIV/SIDA și demonstrează atitudine extraordinară vis-a-vis de persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA
- Organizații/instituții guvernamentale, neguvernamentale care sunt cele mai implicate în cadrul răspunsului național la HIV/SIDA și demonstrează atitudine extraordinară vis-a-vis de persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA.

În rezultatul votării on-line prin intermediul website-ului www.aids.md, dar și al formularului completat și expediat prin poștă, câștigători ai premiului “Panglica roșie” au devenit:

Svetlana Popovici (Centrul Național de Profilaxie și Control al infecției HIV) – cel mai bun medic care acordă servicii persoanelor care trăiesc cu HIV la nivel local.

Xenia Postolachi (Asociația “Здоровое будущее”) – cel mai bun lucrător social care acordă servicii persoanelor care trăiesc cu HIV la nivel local.

Diana Doros (Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei) – cel mai bun reprezentant din administrația publică centrală care a contribuit la răspunsul național HIV/SIDA.

Alina Tacmelova (Asociația “Здоровое будущее”) – cel mai bun activist în răspunsul național la HIV/SIDA.

Serghei Gorschii (Biserica “Cuvântul credinței”) – cel mai bun reprezentant religios care a contribuit la răspunsul național HIV/SIDA.

Elena Pahomova (Publika TV) – cel mai bun reprezentant din mass-media care a contribuit la răspunsul național HIV/SIDA.

ATIS (Bălți) – cea mai bună organizație care realizează activități în domeniul prevenirii infecției HIV în rândul tinerilor.

ONG „Tinerii pentru dreptul la viață” (filiala Bălți) – cea mai bună organizație care realizează activități în domeniul prevenirii infecției HIV în rândul grupurilor cu risc sporit de infectare.

ONG “Viața Nouă” – cea mai bună organizație care prestează servicii psihosociale persoanelor infectate și afectate de HIV.

Programul Națiunilor Unite pentru HIV/SIDA (UNAIDS) – organizația care a adus cel mai mare aport la realizarea dreptului la sănătate în rândul femeilor în contextul HIV.

Centrul Comercial MallDova – cea mai bună organizație a sectorului privat care a contribuit la răspunsul național HIV/SIDA.

Premiul de onoare „Panglica roșie” pentru merite deosebite în domeniul HIV/SIDA a fost decernat domnului **Valeriu Dobreanschi** (medic epidemiolog, Departamentul de epidemiologie HIV/SIDA, Centrul Național de Profilaxie și Control al infecției HIV/SIDA în Republica Moldova).

La nivel internațional, “Panglica roșie” a devenit simbolul global al mișcării împotriva HIV/SIDA în anul 1991. Ideea, însă, a apărut un an mai devreme, când „panglica roșie” (Red Ribbon) a fost aleasă drept simbol împotriva discriminării persoanelor HIV- pozitive.

Victoria Tataru
Secretariatul CNC TB/SIDA

Programul Națiunilor Unite pentru HIV/SIDA (UNAIDS) în Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății, Campania Globală împotriva SIDA (WAC) în Moldova și Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) au acordat 12 premii “Panglica roșie” pentru a onora și celebra cele mai bune inițiative (ale persoanelor și organizațiilor) de implicare și liderism în reducerea răspândirii și impactului maladiei SIDA la nivel național.

Concurs-foto: "Mai mult decât cuvinte goale. Acționează pentru a preveni HIV!"

Zece participanți la concursul de fotografie "Mai mult decât cuvinte goale. Acționează pentru a preveni HIV!" cu tema: "Femeia și HIV. Stop violenței sexuale pe criterii de gen!" s-au învrednicit de premii bănești și diplome de merit.

La concurs au participat fotografi amatori și profesioniști, care știu să aprecieze frumusețea vieții și nu sunt indiferenți față de problema HIV și SIDA. Câștigătorii concursului au fost desemnați de o comisie specială, care a luat în considerație și rezultatele votului on-line pe www.foto.md, unde au fost plasate toate fotografiile participanților. Cele mai originale fotografii au participat și într-o expoziție mobilă, vernisată la Palatul Republicii și în holul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

Premianții concursului foto au devenit: Corina Ciriptică (locul I), Iurie Stratulat și Ludmila Avtutova (locul II), Rodica Iftodi, Alexandru Spatari și Svetlana Zaicenco (locul III). Diplome de mențiune au primit: Tatiana Fomina, Natalia Bostan, Roman Friptuleac și Elena Macari.

Concursul a fost lansat de către UNAIDS-Moldova, în colaborare cu UNIFEM, co-sponsorii și societatea civilă în cadrul programului de acțiuni accelerate pentru asigurarea egalității de gen și contracararea vulnerabilității la HIV pentru fete și femei.

Jos pălăria în fața voluntarilor „Carlux”

Printre membrii echipei AO „Carlux” se numără și un grup de 10 voluntari energici, care sunt alături de copiii bolnavi de tuberculoză de la Spitalul Clinic Municipal de Ftizopneumologie (SCMF) în timpul extracurricular al acestora. Activitățile de joc, lectură și desen, realizate de voluntarii AO „Carlux”, aduc multe bucurii și multe zâmbete micuților de aici, care sunt vizitați de trei ori pe săptămână pentru aproximativ o oră și jumătate.

Voluntarii au învățat despre particularitățile de dezvoltare ale copiilor mici și metoda lucrului cu aceștia în cadrul unei instruiți speciale, oferită de Beatrice Rutishauser-Ramm, educador-consultant din partea Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare în Moldova în octombrie 2010.

În perioada de referință, voluntarii au organizat și două serate informativ-distractive (una – la tema Halloweenului și a doua – cu prilejul sărbătorilor de iarnă). În cadrul ambelor activități, copiii au primit dulciuri, jucării, rechizite școlare. O altă activitate a voluntarilor de la „Carlux” a fost lecția pentru elevii clasei a IX-a de la liceul teatral „I. L. Caragiale” din sectorul Râșcani al capitalei la tema: „Debutul vieții sexuale: respect, siguranță, responsabilitate”. Participanții au discutat aprins despre situațiile de risc la care sunt expuși în cazul inițierii unor relații sexuale la o vârstă precoce și despre necesitatea de a avea un comportament cât mai responsabil.

Programul de voluntariat al AO „Carlux” a fost inițiat în septembrie 2010 cu scopul de a crește nivelul de conștientizare a comunității vizavi de problemele din domeniul sănătății, formarea comportamentelor responsabile prin acțiuni de informare, educare, suport și implicare a beneficiarilor. Pentru activitățile desfășurate, la Festivalul Voluntarilor din 4 decembrie 2010 „Jos pălăria în fața voluntarilor”, AO „Carlux” a fost nominalizată pentru cel mai bun Program de voluntariat al anului 2010.

*Inga Binzari
asistent în comunicare
AO „Carlux”*

La Chișinău a fost organizat primul Festival de Teatru Social

Rețeaua Educatorilor de la Egal la Egal „Y-PEER”, Fondul ONU pentru Populație, Ministerul Tineretului și Sportului și Ministerul Educației sunt organizatorii primului Festival al Teatrului Social în Republica Moldova.

Evenimentul s-a produs la 6 noiembrie, în sala de spectacole a Teatrului „Ginta Latină” din orașul Chișinău, unde s-au întrunit 12 echipe de tineri entuziaști, cu vârsta cuprinsă între 14-25 de ani, din localitățile Bălți, Glodeni, Cahul, Călărași, Drochia, Fălești și Chișinău. Echipele au prezentat scenete axate pe subiecte și preocupări actuale pentru tineri cum ar fi: migrația, pericolul traficului de ființe umane și violenței în familie, prevenirea HIV/SIDA, riscurile în perioada adolescenței.

Prin intermediul scenetelor, tinerii au scos în evidență dramatismul problemelor cu care se confruntă generația lor, dar și societatea în general, promovând modul sănătos de viață și fără riscuri. Metoda de transmitere a mesajelor prin intermediul Teatrului Social reprezintă o formă de educație non-formală, prin care tinerii primesc informații (*mesaje educative*) într-un mod interactiv și captivant, ceea ce face recepționarea informației mult mai ușoară.

Premiul I a fost acordat echipei Centrului de Informare și Documentare privind Drepturile Copiilor din Chișinău, care a prezentat o scenetă despre migrație și prevenirea traficului de ființe umane.

Premiile II și III au fost acordate echipelor Y-PEER din Bender și Glodeni, care au abordat în scenetele lor problemele persoanelor care trăiesc cu HIV, necunoașterea metodelor de infectare și necesitatea promovării unor comportamente inofensive.

Eugenia Parlicov, reprezentantul Ministerului Educației, a menționat că tinerii au trebuit să convingă publicul prin claritatea mesajului exprimat, arta scenică, dar și să respecte cu strictețe timpul acordat pentru scenetă, acestea fiind principalele criterii de evaluare. „Ne exprimăm încrederea că Festivalul va continua și va reuni echipe din toate raioanele țării. Este un exemplu reușit de mobilizare, ce demonstrează că tinerii nu sunt doar martori ai fenomenelor care îi înconjoară, dar și agenți activi ai schimbării”, a spus ea.

Scopul evenimentului a fost nu atât competiția echipelor, cât schimbul de experiență, socializarea tinerilor și crearea unor parteneriate de viitor. Toate echipele participante au primit „Diplome de mențiune” și cadouri din partea organizatorilor.

Festivalul Teatrului Social este primul eveniment care a deschis Săptămâna Participării Active a Tinerilor în Republica Moldova. Evenimentul face parte din activitățile Anului Internațional al Tineretului, lansat de Ministerul Tineretului și Sportului și ONU în perioada 12 august 2010 - 12 august 2011.

Pentru informații suplimentare, contactați:

Anna Susarenco, reprezentant Rețeaua Y-PEER Moldova: tel: 214 002, e-mail: anna.susarenco@yahoo.com sau

Irina Lipcanu, consultant în comunicare UNFPA Moldova, tel. 269 225, e-mail: irina.lipcanu@unfpa.md

«Голубые о4ки»

Echipele de actori-voluntari „Голубые о4ки” ai organizației „Centrul pentru drepturile copiilor și tinerilor” din Bălți și-a început activitatea în domeniul Teatrului Social în anul 2003. Persoanele care se implică în această activitate, participă în programe speciale de instruire pentru ca ulterior să fie angajate în acțiuni de sensibilizare a opiniei publice (cu accent pe schimbarea comportamentală) în una din următoarele direcții:

- Promovarea modului sănătos de viață, fără risc de infectare cu HIV, hepatitele virale B și C, alte infecții cu transmitere sexuală.
- Riscurile în perioada de adolescență (*utilizarea substanțelor psihotrope*).
- Migrația ilegală și traficul de ființe umane.
- Drepturile tinerilor.
- Incluziunea socială.

La moment, echipa de actori-voluntari „Голубые о4ки” este formată din zece persoane. O sesiune de Teatru Social poate implica de la 60 până la 120 de persoane, care sunt atrase să vorbească despre anumite probleme, dificultăți, situații care au fost evidențiate pe parcursul scenetei teatrale prin intermediul antiodelului, care a fost prezentat. Există mai multe modalități de a transmite mesaje publicului larg în cadrul Teatrului Social (prin utilizarea Teatrului-Imagini, Teatrului-Forum, Teatrului-Invizibil, Teatrului-Legislativ), realizând o prezentare pe scenă sau în stradă și folosind un anumit gen de teatru (drama, pantomima, comedia).

Pe parcursul anului 2010, actorii de la „Голубые о4ки” au fost implicați în realizarea mai multor prezentări teatrale (mun. Bălți, mun. Chișinău, Dondușeni, Soroca, Tiraspol, Bender)

și chiar s-au filmat într-un filmuleț social despre drepturile tinerilor, care în prezent este utilizat ca material de suport în timpul seminarelor de informare a populației generale și a populației din grupurile vulnerabile.

Oxana Buzovici
Conducătorul
„Голубые о4ки”,
Bălți

Teatrul Social este o metodă inovatoare de lucru cu adolescenții și tinerii, fiind utilizată ca o metodă de intervenție psihosocială de bază de către ONG „Centrul pentru drepturile copiilor și tinerilor” din Bălți.

Ziua Mondială de combatere a HIV/SIDA la Bălți

Lansarea campaniei a coincis cu începutul săptămânii tineretului în Republica Moldova și a durat trei săptămâni. Campania a avut drept scop profilaxia comportamentului cu risc sporit de infectare (*în special, a comportamentului sexual*) prin intermediul promovării unui mod sănătos de viață în rândul tinerilor. Rezultatele campaniei au fost evaluate la 1 decembrie 2010, când 8 echipe a câte 6 membri, reprezentanți ai școlilor vocaționale, colegiilor și universităților din municipiul Bălți s-au întâlnit la un Brain Ring tematic, pe parcursul căruia și-au demonstrat cunoștințele acumulate și atitudinile formate. Rezultatele s-au dovedit a fi cele scontate de organizatorii campaniei: circa 450 de tineri din municipiul Bălți au fost implicați în activitățile de informare și autoinformare. Activitatea a fost realizată în parteneriat cu Direcția Învățământ, Tineret și Sport, secția de cultură și secția de sănătate din Municipiul Bălți, Palatul Municipal de Cultură, cu suportul financiar al Fundației Soros-Moldova (*din sursele Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei*).

În aceeași zi, la Bălți, a fost organizat iarmarocul de binefacere "Singur e greu să schimbi lucrurile, împreună

e mai ușor". Acțiunea a avut drept scop promovarea toleranței și sensibilizarea socială față de persoanele care trăiesc cu HIV prin implicarea instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale active din municipiu. La iarmaroc au participat 12 organizații, care au expus spre realizare obiecte create de beneficiarii acestora în cadrul atelierelor de creație. În rezultatul comercializării obiectelor, au fost adunați 1100 lei, care au fost donați unei familii din municipiul Bălți, în care se educă un copil HIV-pozitiv de 12 ani.

Echipa TDV, Bălți

La 1 decembrie 2010 a finalizat campania de informare cu genericul "Sunt tânăr și optez pentru un mod sănătos de viață", lansată de Asociația "Tinerii pentru dreptul la viață" (Bălți) și adresată tinerilor din municipiul Bălți.

Activitățile Y-PEER Moldova - retrospectiva anului 2010

Y-PEER are câteva generații de educatori de la egal la egal, pregătiți conform Programului Y-PEER, aprobat ca metodă inovativă de instruire atât la nivel național, cât și internațional. Rețeaua Y-PEER Moldova are în prezent zeci de educatori de la egal la egal activi în diverse regiuni ale țării. Rețeaua a fost creată în septembrie 2004, la inițiativa UNFPA. Conform evaluărilor internaționale, rețeaua Y-PEER Moldova este considerată una dintre cele mai active rețele cu o diversitate largă a metodelor de transmitere a informației.

Pe parcursul anului 2010, Rețeaua Y-PEER a continuat să se afirme ca una dintre cele mai active rețele de tineri, care lucrează în domeniul sănătății reproductive și prevenirii HIV/SIDA. Printre cele mai de succes activități ale Y-PEER au fost: crearea cluburilor de teatru social, organizarea campaniei de informare și comunicare în rândul tinerilor „Pro-Sănătatea”, lansarea Festivalului de teatru social și a celor „10 zile de activism Y-PEER”.

În perioada 27 februarie – 6 martie 2010, Y-PEER a desfășurat trainingul de instruire pentru formarea cluburilor de teatru social. Cinci echipe de tineri entuziasmați, motivați și dornici să activeze în folosul comunității, împreună cu un adult (*profesor, coordonator regional sau responsabil de educație*) din Chișinău, Cahul, Glodeni, Călărași și Fălești au participat la un training de instruire în domeniul sănătății și drepturilor sexual reproductive și a teatrului social, ca metodă de transmitere a informației după principiul de la egal la egal.

În perioada 20 aprilie – 25 mai și 1 octombrie – 30 noiembrie 2010, Rețeaua Educatorilor de la Egal la Egal Y-PEER Moldova a desfășurat Campania de informare, comunicare și educare în rândul tinerilor „Pro-sănătatea”, care este susținută financiar de UNFPA și implementată de rețeaua Y-PEER. Campania a cuprins 8 localități, în care activează membrii Y-PEER (*Cahul, Călărași, Drochia, Fălești, Glodeni, Chișinău, Căușeni, Șoldănești*).

Pe 6 noiembrie 2010, Rețeaua Educatorilor de la Egal la Egal „Y-PEER”, Fondul ONU pentru Populație, Ministerul Tineretului și Sportului și Ministerul Educației al Republicii Moldova au organizat în premieră Festivalul Teatrului Social.

În perioada 1 – 10 decembrie 2010, Rețeaua Y-PEER la nivel internațional a declarat 10 zile de activism, în cadrul cărora Y-PEER Moldova a organizat mai multe activități de advocacy, precum întâlniri cu direcțiile de învățământ, flashmob-uri, participarea la emisiuni radio și înregistrarea a două spoturi radio despre activitățile rețelei Y-PEER și necesitatea informării în domeniul sănătății reproductive a tinerilor.

Pe parcursul anului 2010, Rețeaua Y-PEER a căpătat imagine, și-a extins numărul de membri (peste 5000 de tineri) și a legat noi parteneriate.

Y-PEER este o rețea de tineri educatori de la egal la egal, ce reunește peste 200 de organizații și instituții din 48 de țări ale lumii, inclusiv din Republica Moldova și activează sub egida UNFPA – Fondul ONU pentru Populație.

INITIATIVA PLUS

Программа развития лидерства для ВИЧ-положительных женщин и девочек

С 1 по 5 ноября в Москве проходил региональный тренинг для стран Восточной Европы и Центральной Азии по программе развития лидерства для ВИЧ-положительных женщин и девочек, в котором приняли участие и три представительницы сообщества ЛЖВ из Молдовы.

Тренинг является первым этапом комплексной программы, направленной на признание и повышение лидерского потенциала ВИЧ-положительных женщин и девочек в Европе и странах СНГ. Программа разработана на основе апробированной методологии развития лидерского потенциала, используемой ПРООН в течение последних десяти лет. Подразумевается, что в реализации программы в каждой конкретной стране будут участвовать ВИЧ-положительные женщины и девочки в индивидуальном порядке, сети ВИЧ-положительных женщин, женские неправительственные организации и представители групп населения, затронутых эпидемией ВИЧ/СПИДа. Заинтересованные лица, которые могут способствовать системным и устойчивым изменениям, также должны стать участниками программы. Это могут быть лидеры и активисты из правительственного и частного сектора, СМИ, религиозных организаций, международных агентств.

Основная цель данной программы - развитие лидерского потенциала женщин, живущих с ВИЧ, или затронутых инфекцией, противостояние гендерному неравенству, способствующему усилению негативного воздействия ВИЧ на общество в целом.

Программа включает две тренинговые сессии по три с половиной дня, которые будут проведены на протяжении трех-четырёх месяцев. Во время каждого тренинга участницы будут получать знания, способствующие развитию их индивидуального лидерства. В промежутке между двумя сессиями будут реализованы проекты «Обучение действию» и «Инициативы, нацеленные на прорыв». Это будет способствовать закреплению и применению на практике теоретических знаний, полученных участницами в ходе тренинга.

Женщины-активистки наметили план действий

Во время проведения общего собрания Лиги ЛЖВ состоялась встреча женщин-активисток общественных организаций, работающих в Центральном, Северном, Южном регионах Молдовы и Приднестровье.

Активистки НПО «Крединца», «Детство для всех», «Второе дыхание», «Белая роза» (Комрат), «Надежда жизни», «Здоровое будущее», «Новая жизнь» и «Матери за жизнь» обсудили такие актуальные вопросы, как развитие лидерского потенциала у ВИЧ+ женщин и девочек-подростков и активизация деятельности инициативных групп родителей и опекунов ВИЧ+ детей.

Во встрече принимала участие старший сотрудник по защите прав ВИЧ+ детей неправительственной организации «Всеукраинская сеть ЛЖВ» Ольга Панфилова, которая рассказала коллегам об опыте работы в Украине по развитию лидерства ВИЧ+ женщин и девочек-подростков, а также о работе группы психологов, оказывающих поддержку родителям в тот период, когда возникает необходимость объяснить ребенку его ВИЧ статус.

Во время встречи представительницы НПО Молдовы рассказали, что многие родители ВИЧ+ детей не знают, как сообщить ребенку его диагноз. Это одна из самых сложных социально-психологических проблем в та-

ких семьях. Родители боятся это сделать, не знают, как лучше поступить, чтобы не травмировать неокрепшую психику подростка, - обычно в этом возрасте возникает необходимость сообщить ребенку его ВИЧ-статус. В этой ситуации, считают активистки НПО, и родителям, и детям нужна помощь специалистов-психологов, нужны консультации, обучение принципам поведения в своеобразной кризисной ситуации взрослых - родителей или опекунов детей. Представительницы общественных организаций особо подчеркнули, что в этом направлении требуются совместная работа и продуманные действия.

Собравшиеся пришли к мнению, что необходимо активизировать деятельность женских инициативных групп по развитию лидерства среди женщин, а также работу с родителями и опекунами, детей, живущих с ВИЧ.

На встрече были также разработаны стратегические направления деятельности женских инициативных групп на 2011-2015 гг.

*Л. Унтура
НПО «Крединца»*

Школа пациента

16 октября 2010 г. в НПО «Credința», на базе социального центра для ЛЖВ и их ближайшего окружения, начала работать «Школа пациента».

В школе все желающие смогут получить знания и навыки, связанные с профилактикой передачи ВИЧ-инфекции, проведением АРВ-терапии и другими вопросами поддержания здоровья ВИЧ-позитивных людей. Основная цель проводимых в школе занятий - формирование и поддержание у пациентов стойкой долговременной приверженности АРВ-терапии и лечебно-профилактическим мероприятиям в целом. Программа занятий составлена таким образом, чтобы решить следующие задачи:

- дать слушателям необходимые знания о ВИЧ-инфекции, в том числе и о существующих методах и возможностях лечения
- мотивировать слушателей на прохождение регулярной диспансеризации
- сформировать у них ответственное отношение к собственному здоровью и здоровью близких, создать мотивацию к получению АРВ-терапии
- установить прочные контакты между пациентами и профильным отделением РКВД
- сформировать у пациентов навыки регулярного своевременного приема лекарств (в том числе, навыки, связанные с распорядком дня, питанием, привычками, самоконтролем и самопомощью)
- помочь слушателям научиться преодолевать возможную стигму и дискриминацию
- создать пары взаимопомощи для поддержания приверженности лечению.

По желанию пациентов-слушателей школы на занятиях могут быть рассмотрены и другие интересующие их вопросы, связанные с жизнью с ВИЧ.

«Школа пациента» - это новый вид услуг, предостав-

ляемых социальным центром. В центре можно также в индивидуальном порядке проконсультироваться с врачом-инфекционистом, психологом, детским психологом, с теми, кто уже получает АРВ-терапию. Здесь работает группа взаимопомощи.

Для желающих получить профессиональные навыки организованы курсы кройки и шитья. Созданы условия для проведения досуга детей – оборудована комната для игр, проводятся занятия по развитию детского творчества. Социальный центр расположен по адресу: Кишинев, ул. Мирон Костин 7, левое крыло, 5-й этаж, офисы 501, 502, 504, 506.

За дополнительной информацией о работе центра можно обратиться по телефону 92-99-07. Контактные лица: Денис Маруха, Татьяна Шкаруба, Варвара Каплуненко.

Людмила Унтура,
НПО «Credința»

Встреча с врачом-наркологом

8 октября 2010 г. бенефициары Общественного центра «Точка опоры» встретились с заведующей тираспольским наркологическим диспансером Оксаной Довгопол.

Участники встречи получили информацию об основных услугах, предоставляемых в диспансере на бюджетной и контрактной основе, о том, в каких случаях лечение, в том числе и детоксикация, проводится конфиденциально и без постановки на учёт.

Встреча прошла очень оживленно, было задано много вопросов, благодаря чему удалось развеять миф о «врагах-наркологах» и создать основу для более доверительных отношений между медиками и их потенциальными пациентами.

Было решено провести еще одну встречу, в ходе которой познакомить бенефициаров с используемыми в настоящее время методиками лечения зависимостей, в том числе и с гештальт-психологией и гештальт-терапией.

Тираспольские Робин Гуды

10 октября 2010 г. для бенефициаров информационного центра «Точка опоры» был арендован зал на гребной базе.

Ребята замечательно провели день, отдохнули в непринужденной обстановке, смогли поучиться стрельбе из лука и просто пообщаться друг с другом на интересующие их темы.

Возможность проверить свой глазомер, меткость, представить себя средневековым героем никого не оставила равнодушным. Вот только один из отзывов: «Это захватывающий вид спорта. В прошлой моей нетрезвой жизни, я даже не мечтал подержать настоящий лук со стрелами в руках. Чувствую себя настоящим Робин Гудом. Спасибо за такой интересный, а самое главное – трезвый отдых».

Как установить контроль над МЛУ-ТБ и ШЛУ-ТБ

Первый тренинг по менеджменту туберкулеза с множественной и широкой лекарственной устойчивостью (МЛУ-ТБ и ШЛУ-ТБ) был организован в Республике Молдова в период с 2 по 5 ноября 2010 г. в рамках проекта «Усиление контроля и менеджмента лекарственно-устойчивого туберкулеза в Молдове» (грант Глобального фонда, 8-й раунд). В нем приняли участие 35 специалистов – заведующие туберкулезными больницами и отделениями для больных МЛУ-ТБ, ведущие специалисты Инсти-

тута фтизиопульмонологии, кафедры фтизиатрии Медицинского университета им. Н. Тестемицану. Проведенный тренинг был пионерским не только потому, что до него тренинги по данной тематике в стране не проводились, но и по ряду других характеристик: методике проведения, программе, и особенно по составу тренеров, проводивших его.

Из беседы с Валериу Круду, координатором программ по туберкулезу Центра политики и исследований в здравоохранении (Центр PAS):

Кто стал организатором этого тренинга?

В.К.: Тренинг был организован Центром PAS совместно с двумя известными и пользующимися большим авторитетом в медицинском мире организациями – Клиникой труда и реабилитации Фонда Сальваторе Мауджери, Италия (Fondazione Salvatore Maugeri, Clinica del Lavoro e della Riabilitazione) и Борстельским исследовательским центром, Германия (the Research Center Borstel). Итальянская клиника является так называемым сотрудничающим центром Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ) в области туберкулеза и легочных болезней. Одно из основных направлений деятельности этого центра – подготовка специалистов по туберкулезу, поэтому центр располагает интересными методиками проведения такой подготовки, множеством методических материалов, необходимых фтизиатрам, которые разработаны на основе собственных исследований, собственной лечебной практики. Немецкий центр – это медицинское учреждение с многолетним опытом клинической и исследовательской деятельности в сфере МЛУ- и ШЛУ-ТБ. Достаточно сказать, что в Борстеле находится европейская супранациональная референс лаборатория, в которую большинство европейских стран направляют пробы для исследования микобактерии ТБ на устойчивость к тем или иным препаратам. Как вы понимаете, эти учреждения достаточно разборчивы в выборе партнеров, и получить их согласие на проведение такого тренинга само по себе – большая удача.

Кто был приглашен провести тренинг?

В.К.: На протяжении 4-х дней с молдавскими специалистами работали без преувеличения «гранды» в мире туберкулеза: доктор медицины, профессор

Giovanni B. Migliori, директор сотрудничающего центра ВОЗ, и доктор медицины, профессор Christoph Lange, директор медицинской клиники Борстельского исследовательского центра. Перечисление их других титулов и званий займет немало времени, несмотря на то, что оба они сравнительно молоды. Поэтому скажу только, что доктор Migliori, например, является президентом Международного союза борьбы с туберкулезом и легочными заболеваниями (UNION) для Европейского региона, а профессор Lange возглавляет секцию микобактериологии Немецкого общества инфекционных заболеваний (the German Society of Infectious Diseases). Но важнее всего не их официальные «регалии», а то, что они располагают богатейшим клиническим и исследовательским опытом и с удовольствием передают его коллегам. Мне довелось участвовать в тренингах, которые они проводили в других странах. Поверьте, они умеют «расшевелить» любую аудиторию, и у них есть чему поучиться даже тем, кто работает в туберкулезе не один год. Тот факт, что наша коллега из Румынии, Adriana Sorete-Arbore, которая ранее неоднократно приезжала к нам в качестве тренера и эксперта, узнав о проведении тренинга, попросила включить ее в число участников, достаточно красноречиво говорит о том, что это было далеко не рядовое мероприятие.

Что интересного было в программе тренинга?

В.К.: Программа была построена таким образом, чтобы избежать пассивного «слушания» информации, какой бы интересной она ни была. Презентации тренеров чередовались с обсуждением клинических случаев, с выполнением упражнений, связанных с ведением документации, мониторингом и оценкой проводимых мероприятий, с работой в группах. В один из дней тренинга наши гости провели несколько часов в Институте фтизиопульмонологии, где дали своего рода мастер-класс, участвуя в консилиуме по нескольким сложным случаям туберкулеза.

Из беседы с профессором Christoph Lange и Giovanni B. Migliori:

Вы являетесь специалистами мирового уровня, ваше время расписано по часам. Что заставило вас приехать в Молдову, отдать 4 дня своего без преувеличения драгоценного времени работе с местными специалистами?

С.Л.: В последние годы в Молдове сделано очень много для усиления контроля над туберкулезом. И, хотя уровень заболеваемости лекарственно-устойчивых форм туберкулеза пока остается высоким, усилия, которые предпринимают для борьбы с ним и мест-

Валериу Круду,
Центр PAS

и что делают другие, чтобы не повторять ошибок, чтобы действовать с большей эффективностью.

Любовь Неполук, врач-фтизиатр отделения МЛУ-ТБ, Институт фтизиопульмонологии

Было интересно и полезно услышать рекомендации по использованию новейших препаратов, участвовать в разборе реальных клинических случаев... Спасибо организаторам за отличную подборку презентаций по всем разделам тренинга.

ные специалисты, и правительство, и международные доноры, дают основания полагать, что ситуация изменится к лучшему. Мы посчитали своим долгом помочь коллегам, поделиться своим опытом, потому что у нас есть возможность сочетать клиническую практику с исследованиями и на основе этого предлагать рекомендации, которые, мы надеемся, будут использованы молдавскими фтизиатрами в их практике. Свою роль сыграли и личные контакты – у нас хорошие научные связи с молдавскими специалистами, в первую очередь с доктором Круду, и мы хотели поддержать его и организацию, которую он представляет, в реализации проекта Глобального фонда.

Вы – не в первый раз в Молдове. Доктор Migliori бывал здесь еще в 2000 году, когда Молдова начала внедрение стратегии DOTS. Как вы оцениваете уровень подготовки молдавских специалистов в области фтизиатрии?

Г.М.: Ваши врачи подготовлены достаточно хорошо. Участники тренинга показали прочные знания в области туберкулеза и умение справляться с непростыми ситуациями. При разборе клинических случаев они продемонстрировали умение верно оценивать результаты обследования пациентов, выбирать правильные, эффективные схемы лечения в весьма сложных ситуациях... Конечно, Молдова, как и многие другие страны, испытывает нехватку фтизиатров, в профессию неохотно идут молодые врачи, но надо надеяться, что и эти трудности здравоохранение страны преодолет.

Из отзывов участников тренинга:

Алла Крачун, заведующая тубкабинетом, Бэлць

Я работаю в туберкулезу не один десяток лет и, тем не менее, считаю, что такие тренинги очень важны и полезны. Появляются новые препараты, нужна информация о новых схемах лечения, нужно знать, как

Справка:

Лечение МЛУ-ТБ в отличие от классического ТБ продолжается от 18 до 24 месяцев, причем уровень успеха лечения, к сожалению, существенно ниже. В Молдове более 1500 больных МЛУ-ТБ. В 2009 г. был выявлен 291 случай заболевания, а общее число больных лекарственно-устойчивыми формами составило 1109. В том же году в стране было 11 человек с ШЛУ-ТБ. Страна располагает 6 специализированными отделениями для лечения больных МЛУ-ТБ, самые большие из которых в Ворничен (110 коек) и в Институте фтизиопульмонологии (50 коек). В 2007 г. начато внедрение программы DOTC-плюс. Получены лекарства второй линии для лечения 540 больных в год.

*Ирина Затушевская
Центр PAS*

ACTUALITATE

Secția de ftziopulmonologie de la spitalul din Hâncești va fi închisă

Pereții măcinați de umezeală sunt plini de mucegai, linoleumul de pe podea se umflă, geamurile sunt stricate, iar vântul bate ca afară. Așa arată secția de ftziopulmonologie de la spitalul raional din Hâncești. În aceste condiții, medicii spun că este, practic, imposibil să tratezi oamenii bolnavi. Bolnavii care vin aici să se trateze riscă să se îmbolnăvească și mai tare.

După ce Publika TV a difuzat reportajul despre condițiile dezastruoase din spitalul din Hâncești, Ministerul Sănă-

tății a reacționat. Astfel, secția de ftziopulmonologie de la spital va fi închisă.

Potrivit Ministerului Sănătății, bolnavii vor fi transferați, o parte la spitalul de la Vorniceni, iar alta - la Institutul de tuberculoză din Chișinău.

În secția în care sunt tratați bolnavii de tuberculoză nu s-a făcut reparație capitală din 1963, adică de când a fost construit spitalul.

<http://www.publika.md>

S-a sinucis în urma discuției cu polițiștii

La 10 decembrie, comunitatea internațională a marcat Ziua mondială a drepturilor omului, stabilită de Adunarea Generală a ONU. În Republica Moldova această zi este consemnată deja a 18-cea oară. Cu regret, însă, în locul rapoartelor despre realizările obținute în acest domeniu, tot mai des se aduc cazuri de încălcare a drepturilor fundamentale ale omului, comise de persoane care au obligațiunea de a le proteja. La acestea din urmă se referă și cazul de mai jos.

La 6 decembrie, un tânăr de 27 ani neîmpliniți și-a pus capăt zilelor în urma unei discuții cu polițiștii. Investigația deocamdată nu a stabilit adevăratele motive ale sinuciderii și, judecând după declarațiile colaboratorilor poliției, e puțin probabil ca aceștia să se ocupe de acest caz. Noi, însă, colaboratorii Centrului de Informații „Gender Doc-M”, ținem să precizăm faptul că evenimentul tragic a fost precedat de atitudinea abuzivă a reprezentanților organelor de drept față de minoritățile sexuale.

În seara zilei respective, doi apărători ai ordinii publice, unul dintre ei cu automatul în mâni (*dar care nu s-a prezentat pe nume*), iar altul având legitimația pe numele Sergiu Găină, i-au somat pe doi tineri să iasă dintr-un vehicul public, au discutat cu ei ceva îndelung, apoi tusaltru s-au îndreptat spre mașina de patrulă. În drum spre ea, celor patru li s-a mai alăturat colaboratorul Centrului de Informații „Gender Doc-M”, care se afla la locul de întâlnire a persoanelor gay pe linia serviciului. După relatările colaboratorului centrului, polițistul înarmat se comporta într-un mod grosolan, își permitea expresii batjocoritoare la adresa homosexualilor și a vieții lor private.

Nu se știe cât timp ar fi continuat această situație, dacă la moment nu s-ar fi implicat președintele Centrului de Informații „Gender Doc-M” Alexei Marciov. După o discuție telefonică cu unul dintre polițiști, cei reținuți au fost eliberați, însă polițiștii n-au uitat să le înregistreze într-un carnet datele personale și locul lor de serviciu.

Pentru nimeni nu prezintă un secret faptul că gay-ii adeveseori se ciocnesc de o atitudine netolerantă și de șantaj din partea polițiștilor. Apărătorii ordinii publice cunosc locurile de întâlnire a persoanelor homosexuale și, făcând uz de poziția lor de serviciu, exercită presiuni asupra lor: îi șantajează, le estorchează bani, aducându-le injurii, amenințări, intimidări și alte acțiuni nelegitime. Nu o singură dată ne-am adresat la MAI și la Comisaritul general de poliție, însă nu a urmat nicio reacție din

partea persoanelor oficiale. Plus la toate, imediat ce angajații organelor de păstrare a ordinii publice află că li se adresează reprezentanții minorităților sexuale, atitudinea față de propriile obligațiuni se schimbă brusc.

În context, ținem să amintim că articolul referitor la răspunderea penală pentru relațiile homosexuale a fost exclus din Codul Penal al Republicii Moldova încă în anul 1995. Actualmente se poartă discuții referitor la adoptarea Legii antidiscriminare. Noi, reprezentanții Asociației Obștești „Gender Doc-M”, ne exprimăm aspirațiile pentru integrarea europeană a Republicii Moldova, deși, ceea ce se întâmplă în realitate poate fi interpretat ca acțiuni împotriva normelor europene general acceptate.

Extras din comunicatul de presă

AO Centrul de Informații Gender Doc-M

Adresa: str. Valeriu Cupcea, 72/1, MD-2021, Chișinău, Republica Moldova

Tel: (37322) 288 861, 288 863; fax: (37322) 288 859;

e-mail: director@lgbt.md

Frig și mizerie, pereți mucegăiți și geamuri găurite, care abia de se țin. Nu este o scenă desprinsă dintr-un film de groază, ci realitatea din spitalul raional Hâncești. Într-una din secțiile acestuia, unde stau internați bolnavi cu tuberculoză, e frig aproape ca afară.

Asociația obștească Centrul de Informații Gender Doc-M informează despre un caz tragic de suicid al unui tânăr, membru al comunității LGBT din Republica Moldova. Potrivit comunicatului de presă al Asociației, tânărul și-a pus capăt zilelor în urma unei discuții cu reprezentanții forțelor de ordine la unul din locurile de întâlnire a gay-ilor.

Activitățile HIV/SIDA în penitenciare sunt racordate la cerințele internaționale

În pofida multiplelor eforturi ale angajaților sistemului penitenciar de a combate utilizarea drogurilor pe teritoriul instituțiilor, este cert faptul că fenomenul narcomaniei există și problemele pe care le creează rămân în atenția serviciilor abilitate cu contracararea acestei practici. Menționăm aici cantitățile importante de droguri, confiscate de către colaboratorii acestor servicii, precum și numărul de seringi utilizate pentru injectarea drogurilor (înregistrate la punctele de schimb al seringilor, deschise pe teritoriul a 9 penitenciare), dar și numărul de deținuți bolnavi de HIV/SIDA și hepatita C, numită și „hepatita persoanelor drogdependente”, infecții care se transmit pe calea sângelui, inclusiv în timpul injectării drogurilor în cazul în care mai multe persoane folosesc ace și/sau seringi comune pentru injectare.

În scopul prevenirii răspândirii infecțiilor HIV și hepatelor B și C în rândul deținuților-consumatori de droguri intravenoase, Departamentul Instituției Penitenciare (DIP) al Ministerului Justiției din Republica Moldova a dispus realizarea mai multor activități de reducere a riscurilor pentru sănătate, precum: depistarea infecției HIV/SIDA la deținuți, controlul infecției HIV la deținuți și personalul din cadrul sistemului penitenciar, evidența și monitorizarea cazurilor de HIV/SIDA și hepatitele B și C, acordarea tratamentului antiretroviral specific infecției HIV pentru deținuții cu statut seropozitiv. Aceste și alte intervenții medicale și sociale se realizează conform ordinului DIP „Despre reglementarea acordării asistenței medicale deținuților HIV-infecțiați” (iunie 2004), prevederilor „Programului național de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pe anii 2006-2010” și „Planului complex de control și profilaxie a infecției HIV/SIDA în penitenciare pentru anii 2009-2010”.

Astfel, în scopul minimalizării comportamentului delictiv al condamnaților dependenți de droguri, la 19.07.2005, în cadrul Spitalului penitenciar nr.16 (Pruncu), a fost inițiat tratamentul de substituție cu metadonă (Hotărârea Guvernului nr.166 din 15.02.2005 privind implementarea tratamentului substituțiv al persoanelor drogdependente aflate în detenție). În prezent, programul terapiei de substituție cu metadonă există în 9 penitenciare, inclusiv 2 izolatoare de urmărire penală (IUP), nu-

mărul cumulativ al beneficiarilor aflați în tratament la 1 noiembrie 2010 fiind de 257 persoane. În cadrul celor 2 IUP (nr.11 din Bălți și nr.13 din Chișinău) sunt acordate servicii atât de detoxicare, cât și de continuare a tratamentului de substituție cu metadonă a persoanelor reținute și aflate în arest preventiv. În colaborare cu ONG „Viața Nouă”, pe teritoriul instituțiilor penitenciare se realizează măsuri de suport psihosocial al deținuților drogdependenți și de susținere a beneficiarilor încadrați în programul de tratament substituțiv cu metadonă.

Tratamentul antiretroviral specific (ARV) pentru persoanele HIV-pozitive și bolnave de SIDA, la nivelul instituțiilor penitenciare, a fost introdus pentru prima dată în anul 2004 (prin Ordinul Departamentului Instituției Penitenciare „Despre instituirea tratamentului antiretroviral în instituțiile penitenciare”) și a fost organizat în cadrul Spitalului Penitenciar Pruncu, acesta fiind al doilea centru de acordare a tratamentului ARV în Republica Moldova (primul fiind Dispensarul Republican de Dermatovenorologie). În anul 2008, prin ordinul DIP, a fost creat serviciul de consiliere și testare voluntară la HIV și hepatitele virale B și C în sistemul penitenciar (cu aprobarea Regulamentului de funcționare a serviciului respectiv).

Cadrul normativ legal de acordare a activităților susmenționate în cadrul sistemului penitenciar din Republica Moldova este racordat la cerințele și recomandările internaționale (OMS, UNAIDS, UE) și prevăd: asigurarea confidențialității informației medicale privitor la deținuții HIV-pozitivi; asigurarea caracterului benevol al testărilor la anticorpii HIV (cu efectuarea consilierii pre- și post-testare, prezența acordului notificat al deținutului pentru testare, confidențialitatea testării); interzicerea izolării forțate a deținuților HIV-pozitivi în baza statutului de persoană seropozitivă (izolarea se efectuează conform indicațiilor medicale); asigurarea accesului deținuților HIV-pozitivi la tratamentul infecției HIV/SIDA.

La moment, în sistemul penitenciar se înregistrează 120 persoane HIV-pozitive, dintre care 45 se află în tratamentul antiretroviral specific infecției HIV, iar 50 de condamnați urmează terapia de substituție cu metadonă.

Ilona Burduja,
șef interimar al Direcției
Medicale a DIP al
Ministerului Justiției, RM

PROIECTE ÎN ACȚIUNE

În RM a fost lansată campania de sensibilizare a opiniei publice privind donarea voluntară și neremunerată de sânge

Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate, în colaborare cu Ministerul Sănătății al Republicii Moldova și Centrul Național de Transfuzie a Sângelui, a lansat campania de sensibilizare a opiniei publice privind donarea voluntară și neremunerată a sângelui "Dăruiește o picătură de viață", ce vizează crearea în societate a înțelegerii importanței și necesității donării voluntare de sânge.

Campania de sensibilizare a opiniei publice este organizată în cadrul proiectului "Prevenirea hepatitelor virale B și C în Moldova", finanțat de Fondul de Dezvoltare Socială al Japoniei prin intermediul Băncii Mondiale și implementat de Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS).

La inițiativa Centrului PAS, agenția "Atelierul lui Sergiu Prodan, PR și Publicitate" a elaborat pentru această campanie un set de materiale informative, care includ spoturi publicitare pentru televiziune și radio, pliante, postere și banere.

La conferința de presă, organizată cu prilejul lansării Campaniei, au participat: viceministrul Sănătății al Republicii Moldova Mihai Magdei; coordonatorul de programe educație și sănătate a Băncii Mondiale în Moldova Ala Pânzari; directorul Centrului Național de Transfuzie a Sângelui Svetlana Cebotari; directorul Centrului PAS Viorel Soltan. Vorbitorii au caracterizat situația în serviciul de transfuzie a sângelui în Republica Moldova, au povestit despre tendințele pozitive în dezvoltarea donării voluntare de sânge, au menționat importanța activităților de informare a populației generale, în special a tineretului studios, și de educare a sentimentului de empatie pentru a-i ajuta pe oamenii necunoscuți, care au nevoie de o donare de sânge.

Mihai Magdei, viceministru al Sănătății a subliniat: „Promovarea donării voluntare de sânge și tendințele de majorare a numărului de donatori voluntari și sistematice constituie unicul mijloc de a ne asigura că fiecare pacient, căruia i se indică terapia hemotransfuzională, va putea primi un produs sanguin sigur”.

Participanții la conferința de presă au devenit primii spectatori ai spoturilor publicitare lansate în cadrul campaniei, create de bine cunoscutul regizor și producător Sergiu Prodan.

Campania va dura trei luni, în care spoturile video și audio vor fi difuzate la majoritatea canalelor TV și radio naționale și locale din țară, iar materialele informative vor fi distribuite prin intermediul instituțiilor medicale și organizațiilor neguvernamentale în timpul diferitor acțiuni publice.

Pentru informații suplimentare despre componenta „Securitatea transfuzională” a proiectului "Prevenirea hepatitelor virale B și C în Moldova" și despre campania de sensibilizare a opiniei publice adresați-vă:

Viorica Rotaru, coordonator programe, Centrul PAS
Irina Zatușevski, coordonator comunicare, Centrul PAS

Sursa: Comunicatul de presă

Информационный рейд по монастырям

В ноябре-декабре 2010 г. волонтеры неправительственной организации «Speranța Terrei» (Бэлць), работающей в сфере предупреждения и своевременного выявления туберкулеза, организовали выезды информационных бригад в монастыри Бельцко-Фалештской епархии. О том, что собой представляла собой эта акция, как она проходила, и какие выводы позволяет сделать, рассказывает председатель НПО «Speranța Terrei» Феодора Родюкова.

«Идея поработать в монастырях появилась у нас после того, как мы весной 2010 г., во время информационной кампании «Остановим туберкулез общими усилиями», поработали с прихожанами и священниками нескольких церквей, расположенных в Бэлць и близлежащих селах. После одной из наших информационных бесед, которую мы с благословения батюшки проводили на церковном дворе, к нам обратилось несколько прихожан, и посоветовали провести аналогичные беседы с насельниками и посетителями монастырей. Свой совет они мотивировали тем, что в монастыри приходят самые различные люди, нередко – больные. Они могут стать источником распространения таких опасных инфекций, передающихся воздушно-капельным путем, как туберкулез, и если монастырское население не будет осведомлено о его симптомах и о том, что нужно делать при их появлении, то в условиях закрытой общины заболевание может быстро распространиться.

Одна из прихожанок помогла нам встретиться с епископом Маркелом – главой Бельцко-Фалештской епархии, который посчитал нашу идею заслуживающей внимания и полезной для церкви и общества. Он дал нам свое благословение на проведение бесед о туберкулезе в монастырях его епархии и передачу им информационных материалов – календарей с симптомами заболевания, листовок и буклетов о нем.

Свою работу мы начали в середине ноября и до снегопадов успели посетить 13 монастырей и скитов. Многие монастыри и скиты расположены в отдалении от сел, до них было нелегко добраться даже при наличии транспорта. Но не это оказалось главной проблемой. Скажу честно – несмотря на письмо епископа Маркела к настоятелям, в некоторых монастырях нам пришлось приложить много усилий, чтобы получить возможность побеседовать с насельниками. Не всегда получалось быстро их «разговорить», то есть побудить задать какие-то вопросы, чтобы понять, как они восприняли нашу информацию, смогут ли ею воспользоваться для себя и входящих к ним людей.

Монастыри – это особый мир, и живущие в них подчиняются своим правилам и своим руководителям, говоря мирским языком. Но там, где нам удалось расположить к себе настоятелей, растопить ледок недоверия к нам, представителям «суетного мира», мы вместо получаса-сорока минут, необходимых для традиционной информационной встречи, проводили и два, и три часа, отвечали на вопросы не только о туберкулезе, но и других заболеваниях, – благо информаторами были медработники. Мы советовали, как поступать с теми, кто приходит в монастырь и явно нездоров, куда могут обратиться за помощью живущие в миру родственники монахов и монахинь. Нас спрашивали и о других мероприятиях по информированию о туберкулезе, которые мы проводили совместно со служителями церкви или самостоятельно. А из скита в Боканче (Vocansea schit) мы привезли в Центр политики и исследований в здравоохранении, благодаря которому мы смогли осуществить этот рейд, выжженное на срезе дерева благословение, которое нас попросил передать «тем, кто организовал это богоугодное дело» настоятель монастыря отец Пархомий.

С удовольствием брали в монастырях буклеты о туберкулезе, обещая не только прочесть их, но и передать прихожанам. Материалы действительно затем распространялись среди сельчан, что мы отметили позже при посещении близлежащих к монастырям сел. Особой популярностью пользовались настенные календари, правда, в нескольких монастырях посетовали, что в них нет никакой информации о религиозных праздниках...

Насколько я знаю, в проекте по усилению контроля над туберкулезом в Молдове на последующие 5 лет есть компонент, связанный с вовлечением церкви в контроль над заболеванием. Надеюсь, что наш скромный опыт пригодится тем, кто будет организовывать эту работу, и с удовольствием поделимся им. Для себя мы сделали вывод, что священнослужители, церковь могут оказать поддержку как в работе с больными туберкулезом, так и в воспитании у населения, особенно верующих, понимания важности быть более внимательными к своему здоровью и здоровью окружающих».

*Ирина Затушевская
Центр PAS*

Tinerii reamintesc liderilor mondiali despre promisiunile lor privind Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului

“Dansul reprezintă libertatea, dansul este bucurie, dansul este viață. Tinerii merită să fie protejați și susținuți. Vă rog să nu îi lăsați să danseze în singurătate.”
Archbishop Desmond Tutu

Zeci de mii de agenți ai schimbării au dansat simultan

La 27 noiembrie, peste 2000 de tineri din Republica Moldova au participat la legătura internațională prin satelit pentru a dansa împreună cu zeci de mii de tineri de pe glob și pentru a lansa mesajul către liderii mondiali în vederea stopării răspândirii infecției HIV și SIDA. Evenimentul și conexiunea prin satelit a avut loc la clubul „Faraon” din Chișinău.

Îndeplinind scopul nr. 6 al Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului

Zeci de mii de tineri din 27 de țări de pe cinci continente au adresat mesajul de stopare a răspândirii infecției HIV, prin cuvinte și mișcări. Uniți de un scop și conectați prin satelit, ei au dansat împreună, în fața unuia altuia și în fața întregii lumi ca să inspire lumea și să reamintească liderilor mondiali despre promisiunile pe care le-au făcut vis-a-vis de Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului.

Vedetele și artiștii au susținut evenimentul

Ambasadorii proiectului dance4life în Moldova formația TODO, formația London, invitații speciali DJ Project&Julia din România au evoluat pe scenă în cadrul evenimentului organizat la Chișinău. Acțiunea a fost organizată de implementatorii proiectului dance4life în Republica Moldova – Fundația SIDA Est-Vest (AFEV), cu susținerea Unității de Coordonare, Implementare și Monitorizare a Proiectului de Restructurare a Sistemului Sănătății, Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei, Ministerului Sănătății, agenției StandardVision, MuzTV Moldova.

A combate tabuurile

dance4life încurajează tinerii să acționeze și să combată tabuurile și miturile despre HIV și SIDA. Fiind inspirați și informați prin intermediul programelor școlare specializate, tinerii inițiază activitățile lor de prevenire a răspândirii infecției HIV pentru a produce o schimbare reală. Pe parcursul anului 2010, 65 de voluntari din Moldova au realizat acțiunile lor de combatere a răspândirii infecției HIV și SIDA. Printre activitățile realizate de ei putem menționa:

turul de conexiune a inimilor în raionul Cahul (împreună cu ambasadorii proiectului în Moldova – formația TODO), acțiunea de prevenire a răspândirii HIV organizată simultan în patru orașe (Chișinău, Cahul, Bălți și Tiraspol), festivalul filmului cu tematica HIV în taberele de vară, jocuri interactive în parcurile de distracție, realizarea și distribuirea felicitărilor cu ocazia zilelor de 14 februarie, 1 și 8 martie. Eforturile voluntarilor au fost apreciate prin oferirea biletelui de intrare la evenimentul internațional dance4life.

Despre dance4life

dance4life este o organizație internațională, non profit, fondată în 2003, care reunește tinerii prin muzică și dans și îi împuternicește să oprească răspândirea infecției HIV și SIDA. Având oficiul central în Amsterdam, dance4life activează în 27 de țări din lume, unde proiectul respectiv este implementat de partenerii locali. Partenerii internaționali ai proiectului dance4life sunt: Uniunea Europeană, Loteria Națională Postcode, Oxfam NOVIB, Ministerul Afacerilor Externe al Olandei, PSO și UNFPA.

dance4life la Tiraspol

Pentru prima dată, evenimentul anual consacrat luptei împotriva răspândirii HIV și SIDA a fost organizat și în Transnistria pe data de 19 decembrie 2010. Circa 700 de tineri din raioanele de Est ale republicii s-au alăturat mișcării internaționale dance4life, evenimentul desfășurându-se în clubul „Plazma” din Tiraspol.

Spre bucuria tinerilor, la concert a participat ambasadorul dance4life în Rusia, renumitul DJ FEEL, precum și DJ locali – DJ Terry și DJ Android, care au făcut ca atmosfera să devină incendiară.

În cadrul evenimentului, cei mai activi voluntari, care s-au implicat în activitățile de prevenire HIV/SIDA în raioanele de Est ale republicii au fost menționați cu diploma și premii.

Reprezentanți ai Centrului SIDA din Tiraspol, coordonatori ai proiectului dance4life din Rusia (Tatiana Evlampieva și Mihail Arhipov) au adresat tinerilor mesaje de susținere și încurajare pentru a se implica și în continuare în activitățile de prevenire a infecției HIV.

Evenimentul dance4life la Tiraspol a fost organizat cu susținerea financiară a Comisiei Europene în Republica Moldova.

În RM a fost lansat primul studiu privind vulnerabilitatea femeilor la HIV și SIDA

„Feminizarea epidemiei HIV/SIDA a adus o creștere a ponderii femeilor infectate cu HIV de la 21.8 la sută în anul 1996 la 43.9 la sută în anul 2009, cel mai înalt procent de cazuri noi ale infecției HIV în rândul femeilor fiind înregistrat în anul 2004, când au fost înregistrate 45 la sută”, se spune în studiul „Vulnerabilitatea femeilor din Republica Moldova la HIV și SIDA”.

În deschiderea evenimentului, **Valentina Buliga**, Ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a reiterat că pe plan global, cauza principală a deceselor în rândul femeilor de vârstă reproductivă este HIV/SIDA și, Republica Moldova, la acest compartiment, nu este o excepție. Începând cu anul 2002, procesul epidemic al infecției HIV este caracterizat printr-o intensificare a transmiterii infecției pe cale heterosexuale, ceea ce le face pe femei mult mai vulnerabile la această infecție. Vulnerabilitatea femeilor este determinată de o combinație de factori biologici, care le fac mai sensibile la această infecție, precum și de inegalitățile de gen specifice, care se caracterizează adeseori printr-o putere limitată a femeilor de a negocia niște relații sexuale mai sigure în relațiile cu partenerul/soțul infidel.

Rezultatele studiului relevă faptul că femeile din zonele rurale sunt cu mult mai dezavantajate în comparație cu femeile din zona urbană vizavi de expunerea la violență în familie. În același timp, bărbații sunt cei care apelează la serviciile de sănătate într-o proporție mai mică decât femeile și au un nivel de educație mai inferior comparativ cu al femeilor.

Studiul mai conchide că normele de gender ale populației prezintă o societate emancipată vizavi de drepturile femeii de a-și exercita rolul egal în obținerea educației, angajării și participării depline în viața socială și, pe de altă parte, o societate patriarhală atunci când vine vorba de rolul femeilor în viața privată și în familie. Evaluarea normelor sexuale de gender demonstrează că jumătate din bărbați au drepturi sexuale extinse de a întreține relații extraconjugale, acest lucru expunând femeile căsătorite unei vulnerabilități sporite la HIV. Sexul cu risc sporit, aparent, este practicat de o proporție mică de populație, însă atunci când are loc, în jumătate din cazuri nu este sex protejat. Migranții practică sexul cu risc sporit și neprotejat în proporții mai mari în comparație cu populația generală.

Referindu-se la metodologia de realizare a studiului, **Alexandrina Ioviță**, consultant în monitorizare și evaluare UNAIDS Moldova a menționat că aceasta a fost adaptată la contextul Republicii Moldova. O primă etapă în realizarea studiului a fost cercetarea experiențelor similare din alte țări, studiul național înglobând o analiză documentară atât a programelor și politicilor existente, cât și a altor studii și evaluări care prevăd aspectele gender.

Studiul „Vulnerabilitatea femeilor din Republica Moldova la HIV și SIDA” este considerat reprezentativ pentru malul drept al râului Nistru, colectarea datelor fiind realizată pe un eșantion de 1969 persoane cu vârsta cuprinsă între 15-64 ani. Colectarea datelor a început în august 2009 și a finalizat la sfârșitul aceluiași an, primul raport în baza cercetărilor efectuate fiind prezentat în martie 2010.

Cercetarea cantitativă a studiului a fost bazată pe chestionar. Cercetarea calitativă a fost realizată în baza a 10 focus-grupuri cu participarea persoanelor identificate drept cele mai vulnerabile printre populația generală (*migranții, tinerii, în special din zonele rurale, unde s-a constatat o violență domestică prevalentă*). Rezultatele focus-grupurilor au permis, ulterior, specialiștilor din domeniu să lucreze asupra elaborării Planului operațional al Programului național de control și profilaxie HIV/SIDA/ITS sub aspectul identificării tipurilor de intervenții, care ar fi mai eficiente în transmiterea mesajelor adresate populației generale, precum și anumitor grupuri de persoane.

Studiul a apărut în cadrul proiectului „Lansarea agendei gender în contextul HIV în Republica Moldova” și este rezultatul unui parteneriat creat între Ministerul Sănătății; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Centrul Național de Management în Sănătate și Programul Naționale Unite pentru HIV/SIDA (UNAIDS) în Moldova.

Lansarea studiului a avut loc în cadrul Campaniei internaționale „16 zile de acțiuni împotriva violenței în bază de gen” (*care în anul 2010 s-a desfășurat sub genericul „Uniți pentru o societate fără violență”*) și a Zilei Mondiale de combatere a SIDA, care în Republica Moldova a decurs sub genericul „Cu HIV sau fără HIV – egali în drepturi”.

La conferința de lansare a studiului au participat: Kaarina Immonen, rezident coordonator ONU în Republica Moldova; Aliona Serbulenco, șeful Direcției politice în sănătate publică a Ministerului Sănătății și Gabriela Ionașcu, directorul UNAIDS Moldova. În cadrul evenimentului au fost acordate premii autorilor celor mai bune fotografii, desemnați câștigători ai concursului „Mai mult decât cuvinte: acționează pentru a preveni HIV!”, lansat de UNAIDS Moldova.

Victoria Tataru
Secretariatul CNC TB/SIDA

O săptămână dedicată road show-urilor

Uniunea pentru prevenirea HIV/SIDA și reducerea noxelor din Moldova (UORN) a dedicat a doua săptămână a lunii decembrie organizării road show-urilor, în vizorul organizației fiind orașele Tiraspol, Chișinău și Ungheni, unde au fost desfășurate 7 întâlniri, la care au participat peste 150 de persoane de la Centrul SIDA (Tiraspol), Centrul Narcologic (Tiraspol), Centrul Medicilor de Familie (Chișinău), Direcția Sănătate (Primăria mun. Chișinău), secția asistență socială (Ungheni), Asociația Obștească pentru Copii și Tineret "Făclia" (Ungheni).

În cadrul road show-urilor, o premiză pentru inițierea dialogului despre schimbarea percepției publice asupra Programelor de Reducere a Riscurilor și a imaginii consumatorilor de droguri în Republica Moldova a servit filmul documentar „Eu și noi”, care a trezit discuții vii în rândul participanților. Este de menționat interesul colaboratorilor Centrului Narcologic din Tiraspol, care s-au expus asupra mai multor aspecte importante, printre care: atitudinea poliției față de Programele de Reducere a Riscurilor, serviciile prestate de punctele de schimb al seringilor, modalitățile de lucru cu utilizatorii de droguri injectabile (UDI), terapia de substituție cu metadonă, programele de reabilitare a persoanelor dependente de droguri etc. Întâlnirea a decurs într-o atmosferă foarte dinamică, transformându-se, spre final, într-un adevărat maraton de întrebări și răspunsuri.

Aceeași ambianță prietenoasă și discuție constructivă a fost menținută în cadrul ședinței cu reprezentanții Direcției Sănătate (Primăria mun. Chișinău), care au opinat despre importanța implicării sectorului social în profilaxia HIV și promovarea modului sănătos de viață, apreciind și recunoscând pe deplin efortul organizațiilor active în domeniul reducerii riscurilor în Moldova.

O abordare proactivă au avut și reprezentanții Direcției Asistență Socială din Ungheni, care au încercat să identifice posibilitatea implicării lor în rețeaua de referire a potențialilor beneficiari ai Programelor de Reducere a Riscurilor către serviciile disponibile în orașul Ungheni. Interesul colaboratorilor și tinerilor voluntari de la AO "Făclia" față de serviciile prestate în domeniu, în special, față de promovarea voluntariatului și activitățile outreach, a fost de a

examina aceleași posibilități de încadrare a lor în calitate de parteneri activi în rețeaua de referire, pentru a implica tinerii din rândul beneficiarilor programelor de reducere a riscurilor în diverse activități, inclusiv cu antrenarea acestora în petrecerea activă, social-utilă a timpului liber.

Road show-urile au fost organizate cu suportul Fundației Soros-Moldova și al Institutului pentru o Societate Deschisă (OSI).

Echipele de implementare a proiectului

Programele de reducere a riscurilor – 12 ani în R. Moldova

Primul proiect de reducere a riscurilor asociate consumului de droguri în Republica Moldova a fost implementat în anul 1998 la Soroca, numărul localităților acoperite cu acest gen de activități în prezent ajungând la douăzeci (inclusiv în regiunea de Est a țării).

Strategia de reducere a riscurilor prezintă consumatorul de droguri ca o persoană care are nevoie de sprijinul societății. Dacă societatea îl respinge, această persoană nu are prea multe motive să renunțe la consumul drogurilor, dacă societatea îl acceptă așa cum este și îi acordă o șansă de reabilitare, persoana respectivă se simte încurajată să renunțe la practica pe care o are.

Programele de reducere a riscurilor au scopul de a minimaliza efectele negative de ordin social, medical și economic, asociate utilizării drogurilor injectabile și/sau vândirii unui comportament iresponsabil pentru a preveni răspândirea infecțiilor ce se transmit pe calea sângelui și a relațiilor sexuale neprotejate.

În condițiile răspândirii rapide a infecției HIV în rândul grupurilor vulnerabile cu risc sporit de infectare (*utilizatorii de droguri injectabile, persoanele care prestează servicii sexuale contra plată, comunitatea LGBT, deținuții, migranții etc.*), implementarea proiectelor de reducere a riscurilor bazate pe acțiuni de informare; asigurare cu instrumente de injectare sterile; colectare, dezinfectare și distrugere a acelor și seringilor utilizate de consumatorii de droguri sunt componente esențiale ale programelor complexe de profilaxie HIV/SIDA, hepatitelor virale B și C, infecțiilor cu transmitere sexuală.

Printre cele mai importante rezultate, obținute în urma implementării Programelor de reducere a riscurilor sunt: scăderea intensității de răspândire a infecției HIV în rândul utilizatorilor de droguri de la 72.8% în 2001 la 12,2% în 2009 și la 9,1% în 9 luni ale anului 2010; reducerea cazurilor de utilizare în comun a seringilor și a frecvenței de injectare a drogurilor; creșterea nivelului de cunoștințe a populației din grupurile vulnerabile despre HIV și SIDA; cunoașterea factorilor de risc și a metodelor de

prevenire a infecțiilor; creșterea nivelului de utilizare a mijloacelor de protecție individuală etc.

În prezent, numărul beneficiarilor Programelor de reducere a riscurilor depășește considerabil numărul persoanelor aflate la evidența serviciilor narcologice de stat, ceea ce denotă o atitudine de încredere pentru acest gen de activități și servicii. Cu toate acestea, percepția publică vizavi de rolul acestor programe în societatea noastră încă nu este pe deplin conștientizat.

Reprezentanții Asociației Obștești "Uniunea pentru prevenirea HIV/SIDA și reducerea noxelor din Moldova", Centrului SIDA, Departamentului Instituției Penitenciare și Fundației Soros-Moldova adresează un apel instituțiilor mass media de a susține activitățile programelor de reducere a riscurilor în Republica Moldova și de a promova opinii favorabile toleranței, creșterii nivelului de educație a populației și informarea corectă despre pericolele la care se expun persoanele care consumă droguri, fie și ocazional.

Apelul a fost lansat în cadrul mesei rotunde „Strategia de reducere a noxelor – filozofie cu impact comportamental”, organizată în cadrul proiectului „Asigurarea sustenabilității Programelor de reducere a riscurilor prin inițierea finanțării din cadrul resurselor bugetare naționale”, susținut financiar de Fundația Soros-Moldova.

Sursa: Comunicatul de presă, UORN

Aprecierea beneficiarilor este *nota* pentru activitățile desfășurate

Vitalie Slobozian,
coordonatorul
Programului de Reducere
a Riscurilor (FSM)

Cum apreciați activitatea Programului de Reducere a Riscurilor în anul 2010?

Apreciez activitatea Programului de Reducere a Riscurilor (parte componentă a Programului de Sănătate Publică al Fundației Soros-Moldova) ca fiind productivă și eficientă, pentru că pe parcursul anului am reușit să menținem la un nivel destul de bun toate activitățile de profilaxie și reducere a riscurilor de infectare cu HIV în cadrul grupurilor vulnerabile (*schimbul seringilor pentru utilizatorii de droguri, terapia de substituție cu metadonă, activitățile de profilaxie a infecției HIV în rândul lucrătoarelor sexului comercial, bărbaților care întrețin relații sexuale cu bărbați, migrantilor*), cât și activitățile de suport și îngrijire pentru persoanele infectate cu HIV. Mai mult decât atât. Începând cu 2010, terapia de substituție cu metadonă este aplicată și în instituțiile de detențiune preventivă, ceea ce este un mare succes. Pacienții care sunt încadrați în această terapie, în perioada de trecere din sectorul civil la cel de ispășire a pedepsei, nu sunt puși în situația de a întrerupe tratamentul, ci de a-l urma într-un mod disciplinat și consecvent. Aceeași oportunitate le este asigurată și persoanelor, care se află în tranzit de la o instituție penitenciară la alta. Pe această cale, doresc să aduc mulțumiri Biroului de coordonare a Organizației Mondiale a Sănătății, Departamentului Instituției Penitenciare al Ministerului Justiției, Ministerului Sănătății, Dispensarului Republican de Narcologie și altor parteneri, care au susținut aceste inițiative și, bineînțeles, Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei (FG) pentru suportul financiar oferit în realizarea acestor inițiative.

Ce evenimente plăcute V-a adus anul 2010?

Evenimentele cele mai plăcute au început să vină odată cu inițierea activităților din runda a 8-a a FG și înregistrarea primelor rezultate. Printre acestea aș menționa: elaborarea și aprobarea de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (MMPSF) a curriculelor și modulelor de instruire pentru asistenții sociali, lucrătorii sociali comunitari, asistenții parentali profesioniști și potențialii adoptatori. În perioada de referință, au fost instruiți peste 150 de asistenți sociali și 75 de asistenți parentali profesioniști. Acestea toate nu ar fi fost posibile fără aportul factorilor de decizie din cadrul MMPSF, contribuția căroră este enormă.

Dacă e să mă opresc și la alte lucruri bune, care au fost realizate pe parcursul anului în cadrul Programului național de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală, acestea se referă la volumul de activități de asistență socială, în creștere, pentru persoanele infectate cu HIV și de asistență nutrițională pentru persoanele aflate în tratament antiretroviral (*implementate în cadrul rundei a 8-a a FG, de către Fundația Soros-Moldova și ONG-urile partenere ale Fundației pe de o parte, și Liga persoanelor care trăiesc cu HIV, pe de altă parte*).

Cât de mult contează aprecierea beneficiarilor pentru Dumneavoastră?

Foarte mult. În special, aprecierea care vine de la beneficiarul final: persoana afectată de HIV, utilizatorul de droguri, alți beneficiari ai Programului de Reducere a Riscurilor, cărora le-a fost oferită o anumită asistență. În ultimă instanță, aprecierea beneficiarilor este nota pe care ne-o punem pentru activitățile pe care le desfășurăm.

Vorbim despre Programele de Reducere a Riscurilor, dar s-ar putea ca printre cititorii noștri să fie persoane

care nu cunosc prea multe despre acestea. Ați putea să le oferiți o mică caracteristică?

Noțiunea de *reducerea riscurilor* este traducerea din engleză a termenului *harm reduction* și înseamnă reducerea efectelor negative de ordin social, medical, economic asociate injectării drogurilor (*reducerea riscurilor de contractare a infecțiilor care se transmit prin sânge*). Inițial, aceste programe au apărut în Olanda la sfârșitul anilor 80 pentru profilaxia hepatitelor în mediul utilizatorilor de droguri injectabile (UDI). În Republica Moldova primul proiect de reducere a riscurilor a fost implementat în anul 1997 în comunitatea UDI din Soroca. În 1999 a fost lansat primul proiect pentru UDI în penitenciare, iar în următorii cinci ani proiectele de reducere a riscurilor au fost extinse în alte 5 localități din sectorul civil (Chișinău, Fălești, Orhei, Bălți și Ungheni).

În anul 2003, Republica Moldova a beneficiat de primul grant al FG (*în cadrul rundei 1*), fapt ce a permis extinderea ariei geografice, dar și a grupurilor de populație, care ar putea fi acoperite cu servicii de prevenire a infecției HIV. Astfel, începând din 2003 până în prezent, numărul localităților acoperite cu activități de reducere a riscurilor a ajuns la 20, inclusiv în regiunea de Est a țării (*la Tiraspol și Slobozia*). La moment, schimbul seringilor are loc în 9 instituții penitenciare, iar terapia de substituție cu metadonă se implementează în 7 penitenciare. Există un proiect de prevenire a infecției HIV pentru populația mobilă (*șoferi de cursă lungă, migrantii*), 3 proiecte pentru lucrătoarele sexului comercial (*care se implementează în 4 localități*) și un proiect pentru comunitatea LGBT (*LGBT este o abreviere folosită ca termen colectiv pentru comunitatea persoanelor lesbiene, gay (homosexuale), bisexuale și transgender*) în 2 localități (Chișinău și Bălți).

Cum s-a schimbat percepția despre programele de reducere a riscurilor pe parcursul anilor în societatea moldovenească?

Programele de reducere a riscurilor au început să prindă teren în Republica Moldova odată cu prezentarea conceptului acestor programe reprezentanților autorităților publice locale, instituțiilor medicale, forțelor de ordine publică; aprobarea Regulamentului de implementare a acestor programe prin Hotărâre de Guvern; acceptarea activităților de reducere a riscurilor de către beneficiari și extinderea geografică a acestor programe în mai multe localități din Moldova și regiunea transnistreană. Totuși, după această perioadă de afirmare și promovare a acestor activități, reprezentanții Uniunii Organizațiilor ce activează în domeniul Reducerii Riscurilor (UORN) au observat că mai există un gol informațional legat de recunoașterea necesităților acestor activități de către factorii de decizie la nivel local. În urma discuțiilor, am decis ca din sursele FSM și Institutului pentru o Societate Deschisă (OSI) să finanțăm un proiect, care să contribuie la reducerea stimei și discriminării UDI, punerea subiectului dat pe ordinea de zi a persoanelor cu funcții de decizie. Pe parcursul anului 2010, acest proiect s-a desfășurat într-o gamă variată de activități în mai multe localități din Republica Moldova.

În ceea ce privește acceptarea programelor de reducere a riscurilor de către beneficiari, trebuie să menționez că, marea majoritate a acestora, apreciază activitățile ca fiind foarte utile și necesare atât prin prisma îmbunătățirii calității vieții lor, cât și pentru accesul care îl oferă la diferite servicii (*de asistență medicală, socială, informațională, motivarea pentru un mod sănătos de viață*).

Din câte îmi amintesc, ani buni la rând, FG menționează programele de reducere a riscurilor care se implementează în Moldova drept unele dintre cele mai bune în spațiul european. Suntem pe această poziție în continuare?

Și da, și nu. Într-adevăr, Moldova este considerată o țară model în desfășurarea mai multor activități de reducere a riscurilor (profilaxia HIV în cadrul grupurilor cu risc sporit de infectare cu HIV), implementarea coerentă și cu un pachet comprehensiv de servicii în cadrul sectorului civil și al celui penitenciar (*schimbul seringilor, terapia de substituție cu metadonă etc.*).

Experiența Republicii Moldova în domeniul implementării Programelor de Reducere a Riscurilor în sistemul penitenciar a fost reflectată în anul 2009 în raportul: „Reducerea riscurilor în penitenciare – modelul Moldovei” (*Harm reduction in prison: Moldova show the way*). Raportul a fost prezentat în cadrul unui eveniment internațional, care s-a desfășurat la Chișinău, cu prezentarea bunelor practici de implementare a programelor de reducere a riscurilor în penitenciare. Puține țări din Europa de Vest se pot lăuda cu rezultatele obținute de Republica Moldova în acest domeniu.

Existența serviciilor nu înseamnă însă și accesul echitabil la aceste servicii. Aceasta pentru că resursele financiare utilizate pentru realizarea acestor proiecte și activități sunt disponibile doar din sursele granturilor Fondului Global, ceea ce nu permite extinderea geografică a acestor servicii la necesitățile sectorului civil și al penitenciarelor. Astfel, terapia de substituție cu metadonă este disponibilă doar în două localități (*Chișinău și Bălți*), necesitatea prestării acestui serviciu în republică fiind mult mai mare.

Cum reușiți să fiți prezenți la toate activitățile pe care le implementați?

Adeseori, fizic, este imposibil să ajungem peste tot unde se implementează activitățile noastre, dar încercăm să fim prezenți pe cât e posibil. Componentul de „monitorizare și evaluare” a activităților este unul din cele mai importante ale Programului de Reducere a Riscurilor.

Echipa Programului respectiv numără 11 persoane, 10 dintre care sunt implicați în implementarea proiectelor de reducere a riscurilor. Suntem o echipă tânără și profund motivată pentru ceea ce facem.

Ce Vă doriți nou în anul nou?

În anul nou ne dorim o colaborare mai bună cu partenerii noștri, care necesită să aibă o prezență proactivă în procesul de realizare a activităților pentru grupurile cu risc sporit de infectare cu HIV. Să nu uităm că din categoria „grupuri vulnerabile la HIV” fac parte utilizatorii de droguri, lucrătoarele sexului comercial, bărbații care practică sexul cu bărbați, populația mobilă. Pentru a acoperi necesitățile medicale și sociale ale acestor grupuri-țintă sunt necesare eforturile conjugate ale tuturor actorilor relevanți din societate (*la nivel central și local*), care și-ar asuma responsabilități clare vizavi de serviciile care se prestează. Nu știu dacă este cazul să mai reiterez o dată necesitatea și importanța programelor noastre. Voi cita din memorie replica unui beneficiar aflat în terapia de substituție cu metadonă: „*dacă până la intrarea în tratament duceam totul de acasă, acum am început să aduc totul înapoi*”. Și reprezentanții organelor de forță sunt tot mai mult convinși de utilitatea acestor programe. Iată ce afirmă într-un cadru neformal, un reprezentant al acestor instituții: „*oricât de controversate ar fi proiectele respective, totuși, noi, cei care purtăm epoleți, trebuie să înțelegem că în cazul în care consumatorii de droguri nu ar primi tratamentul de substituție cu metadonă, aceștia ar merge să facă rost de bani la oricine ar întâlni în cale și nu este exclus să facă rost de acești bani chiar de la cineva din familia ta sau a mea*”.

Aceste gânduri sincere exprimă recunoașterea efortului pe care îl depunem zi de zi la implementarea acestor programe și nimic nu se egalează cu sentimentul că ai ajutat unei persoane să își îmbunătățească calitatea vieții ori să evite riscurile de infectare cu HIV, hepatitele B și C etc.

Vă mulțumesc pentru interviu și Vă urez mult succes!

Victoria Tataru

PARTENERIATE

Centrele de sănătate din Republica Moldova sunt renovate

37 centre de sănătate de pe întreg teritoriul Republicii Moldova au fost selectate de conducerea Ministerului Sănătății pentru a fi renovate în cadrul Proiectului de dezvoltare a asistenței medicale primare, lansat acum trei ani și continuat cu mult succes pe parcursul anului 2010, a declarat pentru revista CNC TB/SIDA, **Tatiana Zatic**, șeful Direcției politici în asistența medicală din cadrul Ministerului Sănătății.

Scopul Proiectului este de a spori accesul populației la serviciile medicale în zonele rurale, de a crește calitatea serviciilor medicale prestate, de a îmbunătăți condițiile de muncă ale lucrătorilor medicali de la sate și de a atrage tinerii specialiști pentru a activa în cadrul centrelor de sănătate din zonele rurale.

Până la sfârșitul lunii decembrie 2010, au fost finalizate lucrările de reparație capitală la 15 centre de sănătate

(*include în lotul întâi*) și au fost inițiate lucrări de renovare și reconstrucții la 12 centrele de sănătate din lotul doi. Costul mediu al unui centru renovat variază între 1 243 mii lei și 2 314 mii lei.

Activitățile de renovare a centrelor de sănătate se desfășoară cu susținerea mai multor parteneri naționali și internaționali, printre care: Ministerul Sănătății, Comisia Europeană, Oficiul de țară al Băncii Mondiale, Autoritățile Publice Locale.

Pe lista de așteptare a Proiectului mai sunt trecute 10 centre de sănătate (*ce fac parte din lotul trei*), precum și alte 28 centre de sănătate, care vor fi reparate dintr-un grant suplimentar al Băncii Mondiale.

În imaginile de mai jos vedeți starea centrelor de sănătate din două localități înainte și după reparație.

CS Coșcodeni, raionul Sângerei

CS Moșana, raionul Dondușeni

«Позитивная вера – развитие партнерства в Молдове»

Встреча открыла цикл аналогичных мероприятий, которые планируется провести в рамках проекта «Позитивная вера», направленного на объединение усилий религиозных организаций и сообществ ЛЖВ для преодоления эпидемии ВИЧ в странах Восточной Европы и Центральной Азии. Кроме Молдовы, проект будет реализован в России, Украине, Беларуси, Таджикистане и Армении.

«Позитивная вера» – новый подход в ответ на эпидемию ВИЧ, проект, в основе которого лежит объединение усилий сообществ ЛЖВ и религиозных организаций. Находя точки соприкосновения в повседневной работе этих групп, «Позитивная вера» стремится направить объединенные усилия на преодоление стигмы и дискриминации ЛЖВ, активизацию работы по профилактике ВИЧ-инфекции, поддержке ЛЖВ, уходу за больными СПИДом. Проект был начат в 2009 г. и первые свои шаги сделал в Украине. Основное представительство проекта находится в Киеве, а дополнительный офис в Лондоне (Великобритания). Место для основного офиса в стране Восточной Европы было выбрано в связи с тем, что в этом регионе и в Центральной Азии в последние годы эпидемия ВИЧ приобрела огромный размах. «Позитивная вера» будет сотрудничать с подобными инициативами в других, в том числе Африканском, Азиатском и Американском регионах.

Целью проведения встречи в Кишиневе было представление инициативы «Позитивная вера» в Молдове, определение целей и задач партнерства между религиозными организациями и сообществом ЛЖВ. В ней приняли участие 33 представителя Молдавской православной церкви, Союза христиан полного Евангелия, ХЦПЕ «Слово веры», Церкви Христа Спасителя, Церкви адвентистов седьмого дня, Союза христиан-баптистов, а также представители сообщества ЛЖВ, Лиги ЛЖВ Молдовы, различных неправительственных организаций и Центра СПИДа.

С приветственным словом и презентацией проекта «Позитивная вера» выступил директор проекта Джеймс Матарацио (Лондон). От религиозных организаций Молдовы к собравшимся обратились представители православной церкви с презентацией «Концептуальные основы участия Молдавской православной церкви в борьбе с ВИЧ и поддержке людей, живущих с ВИЧ», представители Союза христиан полного Евангелия и ХЦПЕ «Слово веры». Со стороны сообщества ЛЖВ выступили председатель Лиги ЛЖВ Игорь Кильчевский и председатель НПО «Новая жизнь» Руслан Поверга.

Все участники встречи продемонстрировали озабоченность распространением ВИЧ-инфекции в Молдове, понимание актуальности противостояния этому и желание развивать партнерство и сотрудничество. Активно обсуждались существующие препятствия консолидации усилий церкви и неправительственных организаций и пути их преодоления для достижения общей цели. Были определены направления совместной деятельности в области противодействия эпидемии ВИЧ в Республике Молдова, а также намечены мероприятия, которые необходимо провести как в самое короткое время, так и в перспективе.

Единодушно было решено, что результатом этой встречи должно явиться не очередное декларативное заявление, которое, скорее всего, останется на бумаге, а пусть небольшие, но очень конкретные практические совместные мероприятия. Установить настоящее партнерство возможно только при условии совместной работы, учиться сотрудничеству нужно в движении, действуя рука об руку. В результате плодотворной дискуссии были приняты основные направления совместной деятельности:

- o Профилактика ВИЧ-инфекции и повышение информированности о ней молодежи и населения в целом путем пропаганды моральных ценностей, здорового образа жизни и нравственности, а также способов предохранения от инфицирования.
- o Работа с потребителями психоактивных веществ с целью первичной и вторичной профилактики передачи ВИЧ. Оказание услуг психосоциальной поддержки, проведение программ реабилитации и реинтеграции.
- o Повышение приверженности к АРВ-лечению ЛЖВ, оказание комплекса услуг психосоциальной поддержки, немедицинского ухода людям, затронутым эпидемией ВИЧ. Поддержка женщин и детей с ВИЧ и пострадавших от эпидемии.
- o Снижение уровня стигмы и дискриминации ЛЖВ и их окружения путем проведения мероприятий, направленных на общество в целом. Снижение самостигматизации ЛЖВ и защита прав этой группы общества на всех уровнях.

Участники встречи высказали пожелания и рекомендации продолжить проведение аналогичных мероприятий, а также региональных встреч и семинаров; назначить региональных координаторов проекта, которые должны будут отвечать за реализацию намеченных мероприятий; продумать возможности финансовой и технической поддержки для разработки совместных проектов (мероприятий) и их реализации. Было достигнуто договоренность о том, что ответственным за проведение мероприятий проекта «Позитивная вера» в Молдове является НПО «Региональный центр общественных политик».

*Александр Курашов,
НПО «Региональный центр общественных политик»*

23 ноября в Кишиневе была проведена встреча представителей церквей, религиозных организаций и членов сообщества ЛЖВ.

Повышение качества и развитие услуг для ЛЖВ

3-4 декабря НПО «Новая жизнь» и «Региональный центр общественных политик» провели семинар «Повышение качества и развитие услуг для ЛЖВ».

Семинар был проведен в рамках проектов по психосоциальной поддержке ЛЖВ в Центральном регионе Молдовы, которые эти организации внедряют при финансовом участии Фонда Сорос-Молдова, в рамках проекта Глобального фонда «Снижение бремени ВИЧ-инфекции в Молдове» (8-й раунд).

В семинаре приняли участие 26 врачей-инфекционистов и аутрич-работников из Кишинева, Новых Анен, Яловен, Сорок, Унген, Оргеева, Телешт, Страшен и Хынчешт.

В ходе семинара были подведены итоги работы за год по проектам для ЛЖВ, обсуждена успешная практика, выявлены проблемные моменты, запланированы новые мероприятия, намечены пути развития и повышения качества услуг, предусмотрено создание групп взаимопомощи в каждом районе.

С приветственным словом к участникам семинара обратилась Инна Ткач – специалист Фонда Сорос-Молдова в области мониторинга и оценки. Она ознакомила присутствующих с комплексом мероприятий проекта Глобального фонда.

На семинаре в качестве консультантов присутствовали Светлана Попович, специалист Центра СПИД по АРВ-лечению, и Диана Дорош, сотрудник Министерства труда, социальной защиты и семьи. Они, соответственно своей компетенции, затронули такие существенные вопросы, как сотрудничество врачей-инфекционистов и социальных работников НПО; комплексный подход к каждому пациенту; беременность и ВИЧ; дискордантные пары (такие, в которых один из партнеров ВИЧ-положительный, а другой – ВИЧ-отрицательный); система социальной защиты для ЛЖВ на всех уровнях; методы сотрудничества

с управлениями социальной защиты на местном уровне; возможности участия представителей НПО в мультидисциплинарных командах. Участники семинара проявили ко всем выступлениям неподдельный интерес, активно включались в дискуссии, задавали множество вопросов.

Ну и, конечно, нельзя умолчать о вечере отдыха, который был организован в первый день семинара. Организаторы посчитали, что очень важно уделить внимание конструктивному сотрудничеству участников проектов. Поэтому каждого поблагодарили лично и вручили грамоты и памятные сувениры.

Затем, для создания неформальной атмосферы, была проведена совместная игра, в которой на равных участвовали все присутствующие, забыв о своих должностях и регалиях. Можно уверенно сказать, что задумка организаторов – создать одну большую команду единомышленников – удалась!

Врачи и аутрич-работники покидали базу отдыха в приподнятом настроении, надеясь, что такие встречи еще будут впереди. Что может быть лучше хорошего отдыха после совместной плодотворной работы!

Желаем всем успехов и командного духа в наступившем году!

Александр Курашов
НПО «Региональный центр общественных политик»

Мероприятия, посвященные Международному дню борьбы со СПИДом

Анений Ной, Яловень, Сорока

С 26 ноября по 1 декабря НПО "Viața Nouă", "Mamele pentru Viață" и Региональный центр общественных политик при финансовой поддержке Фонда Сорос Молдова провели в городах Анений Ной, Яловень и Сорока ряд мероприятий, основной целью которых было привлечь внимание общественности к проблеме эпидемии ВИЧ/СПИДа и усилить противодействие эпидемии в данных городах.

В каждом городе были организованы круглые столы с участием представителей местной администрации, органов социальной защиты, здравоохранения, правопорядка, СМИ, НПО, духовенства, представителей сообщества ЛЖВ и др. Основным результатом круглых столов стало составление плана совместных мероприятий на 2011 г. и достижение договоренности о вовлечении ЛЖВ в мультидисциплинарные команды.

В учебных заведениях были проведены лекции с участием ЛЖВ, в которых приняли участие около 700 человек. Выступавшие перед молодежью представители сообщества ЛЖВ не скрывали своего ВИЧ-статуса, и это сыграло большую роль в том, что слушатели, как показало проведенное до и после лекций, короткое анкетирование, с большим пониманием стали относиться к проблемам ВИЧ-позитивных людей. Большой интерес вызвал конкурс стенных газет организованный также в учебных заведениях. Достаточно сказать, что только в Анений Ной было подготовлено

18 стенгазет с различной информацией по тематике ВИЧ/СПИДа. Победители конкурса во всех населенных пунктах были отмечены различными призами, а из лучших стенгазет были организованы выставки.

Хочется отметить активизм учащихся лицея "Petru Ștefănuță" г. Яловень (около 15 человек), которые 1 декабря, вместе с психологом лицея принимали активное участие в мероприятиях организованных в Торговом Центре Shopping Malldova.

Представители ЛЖВ сообщества были привлечены к мероприятиям посвященных 1 декабря во всех трех городах. В г. Анений Ной, Яловень и Сорока были организованы группы взаимопомощи с участием ЛЖВ. Данные встречи прошли в особо теплой атмосфере. На встречах обсуждались события прошедшего года и планы на следующий год.

С 26 ноября по 1 декабря во всех трех городах, в учебных заведениях и среди населения было распространено около 4000 экземпляров информационно-печатных материалов.

Представители духовенства не остались безучастными и на этот раз. В различных церквях и общинах христианских конфессий молились за людей живущих с ВИЧ. А также в некоторых церквях были собраны добровольные пожертвования для детей и семей пострадавших от эпидемии ВИЧ/СПИДа.

Выражаем огромную благодарность местным властям г. Анений Ной, Яловень и Сорока за оказанную поддержку и доверительное отношение.

Секретариат НПО "Viața Nouă"
Тел. (+373 22) 664 586; факс: (+373 22) 663 850
E-mail: new_life@arax.md

OBIECTIV

Moldova este prima țară care a acordat Fondului Global privilegii și imunitate

Aliona Serbulenco,
șeful Direcției politici în
sănătate publică, MS

Din câte am aflat, Dumneavoastră dețineți funcția de membru-alternant în cadrul Consiliului de Administrare al Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei (FG) din partea regiunii Europa de Est și Asia Centrală. Ce înseamnă această poziție pentru Dumneavoastră, personal, și pentru Republica Moldova, în special?

A.S.: Într-adevăr, în aprilie 2010, Moldova a fost desemnată ca membru-alternant în Consiliul de Administrare al Fondului Global din partea celor 23 de țări din Europa de Est și Asia Centrală, poziția de membru cu drepturi depline în Consiliul de Administrare al FG aparținând Kazahstanului (*din partea aceluiași constituent*). Acest mandat îl avem pentru doi ani (*perioada 2010-2011*), după care, prin rotație, Moldova preia titlul de membru cu drepturi depline (*în locul Kazahstanului*), iar o altă țară va veni în poziția de membru-alternant. Conform statutului și regulamentului de activitate a FG, membri ai Consiliului sunt reprezentanți ai țărilor recipiente de granturi, țărilor donatoare, partenerilor FG (UNAIDS, UNICEF, OMS ș.a.), reprezentanți ai societății civile, ONG-urilor și comunității persoanelor care trăiesc cu HIV. Deținerea acestei funcții presupune cunoașterea foarte bună a situației epidemiologice a țărilor din regiune, a provocărilor cu care acestea se confruntă, precum și responsabilitatea de a identifica, prin intermediul punctului focal (*și a Mecanismelor Naționale de Coordonare*), problemele țărilor din regiune cu referință la tuberculoză, HIV/SIDA și malarie. Având în vedere că până acum nici eu, nici reprezentantul Kazahstanului nu am avut o asemenea experiență, a fost necesar să ne întrunim într-o reuniune regională, la Almatî, în cadrul căreia să ne pregătim pentru cea de-a 22-a ședință a Bordului (*a Consiliului de Administrare al FG*), ce s-a desfășurat în decembrie la Sofia (*Bulgaria*).

Revenim la evenimentul de la Sofia, dar mai întâi aș vrea să-mi spuneți ce ați descoperit nou pentru Dumneavoastră la Almatî?

A.S.: La Almatî am cunoscut îndeaproape specificul fiecărei țări din regiune. Ceea ce ne caracterizează în comun – un nivel în creștere al epidemiei HIV/SIDA, cu localizarea, preponderent, în grupurile concentrate. În creștere sunt și indicatorii ce țin de tuberculoză și tuberculoza multidrorezistentă (*Moldova, Kazahstan, România, Bulgaria*). Soluțiile de depășire ale acestei situații urmează a fi găsite în continuare de către fiecare țară în parte, dar și la nivel de regiune.

Nu este un secret că granturile Fondului Global sunt deosebit de importante pentru majoritatea țărilor din regiunea Europei de Est și Asia Centrală. Cât timp am putea miza, totuși, pe prezența Fondului Global în țările noastre?

A.S.: V-ați referit la una dintre problemele-cheie, care au fost discutate pe larg și la ședința Consiliului de Administrare al FG din aprilie 2010, când a fost lansată runda a 10-cea de aplicare pentru finanțare. În cadrul ședinței a fost luată decizia despre prioritizarea țărilor, în dependență de venitul pe cap de locuitor. Potrivit clasamentului privind veniturile per capita, țările din regiunea Europei de Est și Asia Centrală (*cu excepția câtorva*), nu se includ în categoria țărilor cu venituri mai mici de mediu, ceea ce înseamnă că nu se includ în lista țărilor prioritare pentru a primi finanțare de la Fondul Global. Întâietatea, în acest sens, le aparține țărilor să-

race și celor care au o epidemie HIV/SIDA generalizată. Aprobarea granturilor se face și în baza monitorizării și evaluării permanente a gestionării surselor Fondului Global. În cazul depistării unor nereguli, fraude, cazuri de corupție și mită, reprezentanții Consiliului de Administrare vor avea o toleranță „zero”. Problema achiziționării surselor financiare pentru FG este o altă problemă-cheie, care, se discută practic la fiecare ședință. Directoratul și secretariatul FG se confruntă cu probleme serioase la capitolul respectiv din mai multe cauze, inclusiv din cauza crizei economico-financiare care s-a răspândit în lume. O cerință imperativă a Fondului Global este ca și țările recipiente de granturi din partea FG să vină cu o contribuție proprie la realizarea controlului acestor maladii (*tuberculoza, HIV/SIDA, malarie*), ceea ce înseamnă că guvernele țărilor respective trebuie să își ia mai multe obligațiuni și angajamente de finanțare a acestor domenii.

Prin ce a fost semnificativă reuniunea de la Sofia (Bulgaria)?

A.S.: Problemele prioritare care au fost discutate în cadrul ședinței Consiliului de Administrare al Fondului Global au fost: rezultatele runde a 10-cea de granturi; evaluarea criteriilor de eligibilitate și aprobarea acestora pentru runda a 11-cea; posibilitatea de extindere a mandatului FG prin prisma Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (4, 5, 6); stabilirea criteriilor de prioritizare a țărilor aplicante; fortificarea rolului Consiliilor Naționale de Coordonare la nivel de țară-recipientă de granturi FG; examinarea și aprobarea rapoartelor de activitate a secretariatului FG, a directorului executiv al FG; a Comitetului TRP; a Comitetului de finanțe și audit; a Comitetului de etică etc. În linii generale, cele mai importante decizii luate de Bord la cea de-a 22-a ședință au fost: aprobarea planului de activitate a Consiliului de Administrare al FG pentru anul 2011, recunoașterea importanței elaborării unei Strategii de dezvoltare a FG pe termen mediu, confirmarea importanței și necesitatea revizuirii criteriilor de eligibilitate a FG (*pentru distribuirea cheltuielilor în conformitate cu rezultatele de cost-eficiență*), finanțarea completă a runde a 10-cea fără necesitatea de aranjare a țărilor într-o ordine de așteptare, sporirea procentului de finanțare de la 75% la 90% pentru indicatorii de performanță prestabiliți de FG începând cu finanțarea fazei a doua a rundelor consolidate (8 și 9), pilotarea (*în câteva țări*) a extinderii mandatului FG prin susținerea unui program de fortificare a sistemului de sănătate (HSFP), precum și inițierea din februarie 2011 a alocării surselor financiare pentru finanțarea în baza Programelor Naționale. Referindu-ne la criteriile de eligibilitate pentru aplicarea la fondurile FG, ca un fir roșu s-a menționat că acestea nu trebuie să reiasă din sursele financiare acumulate de FG, ci din necesitățile reale ale țărilor (*veniturile pe cap de locuitor, povara incidenței și prevalenței tuberculozei, HIV/SIDA/ITS și malariei, concentrarea acestor maladii în grupurile de risc etc.*). Totodată, s-a accentuat importanța îndeplinirii indicatorilor de calitate a programelor naționale de combatere și profilaxie a maladiilor de referință. Fondul Global urmează să aibă rolul catalizatorului de monitorizare, mobilizare a surselor financiare, precum și rolul observatorului sever pentru a nu admite cazuri de fraudă și corupție. Scopul major al Fondului Global este de a avea o activitate cât mai eficientă, transparentă și calitativă. În cadrul ședinței Consiliului de Administrare al Fondului

Global s-a mai opinat că runda a 12-cea de granturi va fi anunțată până în decembrie 2012, cu remarcă că se vor depune toate străduințele pentru acumularea finanțelor din partea donatorilor.

La ce am putea să ne așteptăm, pe segmentul Republica Moldova – Fondul Global, în 2011?

A.S.: Vreau să vă spun că am trăit un sentiment de mândrie la ședința Consiliului de Administrare al Fondului Global, ce a avut loc în decembrie la Sofia (Bulgaria), aceasta pentru că Republica Moldova a fost menționată de două ori de către directorul executiv al Fondului Global Michel Kazatchkine ca fiind prima țară care a recunoscut Fondul Global ca organizație internațională, acordându-i anumite privilegii fiscale și imunitate. Aceasta s-a întâmplat grație Guvernului nostru, care a fost deschis, receptiv și colaborativ cu structurile Fondului Global. La ce să ne așteptăm în 2011? Acum, după ce am primit informația că solicitarea de finanțare din partea Republicii Moldova la runda a 10-cea nu a fost acceptată, trebuie să examinăm cu atenție posibilele lacune, care le-am putut admite la pregătirea aplicației. În cazul în care Moldova nu este admisă pentru runda a 10-cea de finanțare, situația nu este atât de gravă. Până în anul 2012 avem acoperire financiară pentru domeniul tuberculozei și

HIV/SIDA din rundele consolidate 8 și 9. Situația se va agrava începând cu anul 2013, când bugetul din aceste granturi va fi epuizat. Mai avem o șansă de a contesta decizia Comitetului de Expertiză a propunerilor, șansă pe care nu o vom rata. La fel, sperăm mult ca în ianuarie 2011, când Fondul Global va iniția invitația suplimentară pentru finanțarea Programelor Naționale de control și profilaxie a tuberculozei, HIV/SIDA/ITS, să obținem și noi, Republica Moldova, această invitație. Doar țările invitate vor beneficia de oportunitatea de a aplica la această rundă suplimentară. Având în vedere faptul că Republica Moldova s-a prezentat foarte bine până acum la capitolul implementării corecte și gestionării eficiente a surselor financiare (ceea ce o plasează în categoriile A și B), am vrea să credem că vom obține această invitație. Cât privește runda a 11-cea de finanțare a Fondului Global, aceasta nu va fi anunțată ca de obicei primăvara, ci la sfârșitul lunii august 2011. La moment, riscuri de neacoperire financiară vitală nu avem nici pe domeniul tuberculozei, nici pe domeniul HIV/SIDA. Cu certitudine, vom aplica și la runda a 11-cea de finanțare, fiindcă omitea sau refuzul FG de finanțare va pune în pericol anul 2013, care poate deveni foarte dificil pentru noi.

Sperăm că până în 2013 vom reuși să evităm acest pericol. Vă mulțumesc pentru interviu și Vă urez „La mulți ani”!

*Pentru conformitate,
Victoria Tataru*

La ședința Consiliului de Administrare al Fondului Global s-a negociat dur, dar s-au obținut multe

În cadrul reuniunii anuale a Consiliului de Administrare al Fondului Global (FG), desfășurată în decembrie la Sofia (Bulgaria), au fost discutate mai multe subiecte de actualitate, printre care examinarea documentelor ce țin de proiectele care au fost depuse din partea țărilor aplicante la runda a 10-cea de finanțare și identificarea sarcinilor majore de activitate a FG pentru următorii cinci ani (stabilirea riscurilor, oportunităților, nominalizarea indicatorilor de monitorizare etc.).

Discuțiile au decurs într-o atmosferă tensionată din cauza că beneficiarii de granturi, pe an ce trece, solicită un volum tot mai mare de finanțe, iar donatorii, la rândul lor, din cauza crizei economico-financiare globale, oferă din ce în ce mai puține finanțe.

Astfel, la ședința Consiliului de Administrare al FG din decembrie 2010, din insuficiență de bani, donatorii au lansat ideea de a nu finanța runda a 10-cea. Nu știu dacă așa putea reda întocmai atmosfera în care, reprezentanții donatorilor și ai țărilor recipiente de granturi, au lucrat, timp de trei zile, continuu (de dimineață până după miezul nopții) într-un grup de lucru, aducând unora-altora argumente pro și contra.

Au fost niște runde dure de negocieri, dar în final, prin consens, s-a obținut finanțarea deplină a proiectelor din runda a 10-cea. Acesta este un mare succes al ședinței Consiliului de Administrare al Fondului Global.

Problema acumulării fondurilor și mobilizarea acestora către țări rămâne mereu pe agenda membrilor Consiliului de Administrare din cauza deficitului de buget, care este creat (mijloacele promise de donatori nu se soldează în fonduri reale). O cerință a Fondului Global este ca la aprobarea solicitărilor de finanțare să fie luată în considerație și coparticiparea țărilor la acumularea fondurilor FG.

Recomandarea Fondului Global este ca cel puțin 35 la sută din necesitățile Programelor Naționale pentru profilaxia și controlul celor trei maladii (tuberculoza, HIV/SIDA, malaria) să fie acoperite de către Guvernul țării respective, iar celelalte 65 la sută – de către Fondul Global. Alocările din bugetul de stat pentru implementarea celor două Programe Naționale în Republica Moldova sunt deocamdată destul de modeste.

www.pas.md

Viorel Soltan,
directorul Centrului
PAS

BLITZ-INTERVIU

1. **Ce considerați cea mai mare realizare a anului 2010 pentru domeniul TB/SIDA din RM?**
2. **Ce considerați cel mai mare insucces pe acest segment în anul 2010?**
3. **Ce cadou ați dori să primiți de la Moș Crăciun?**

Gabriela Ionașcu,
președintele UNAIDS Moldova

1. Noul Program național de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA/ITS pentru anii 2011-2015, care a fost aprobat.
2. Inițiativa de retragere a cărții „Sexul povestit celor mici” din librării și magazine, sub presiunea bisericii.
3. Un Președinte de țară, căci numai Moș Crăciun ne poate ajuta...

Boris Gâlcă,
președintele UNFPA Moldova

1. Aprobarea de către Guvernul RM a noului Program național de profilaxie și control HIV/SIDA/ITS pentru anii 2011-2015. Sper că prin adoptarea acestui document, Guvernul și-a reafirmat poziția coerentă pentru respectarea drepturilor omului, eliminarea barierelor discriminării, stigmatizării și excluderii persoanelor cu HIV/SIDA.
2. Pledoaria (advocacy) insuficientă din partea comunității, societății civile, liderilor politici și chiar a Guvernului pentru prevenirea infecției HIV. Mă refer la faptul că statul, comunitatea și societatea civilă nu s-au pronunțat explicit pentru introducerea mandatorie a obiectului de studiu „Educație pentru sănătate” în curricula școlară.
3. Nu țin neapărat la un cadou material. Îmi doresc mie și tuturor prietenilor, colegilor mei cât mai multe noutăți bune, un an plin de realizări frumoase și numai bucurii!

Ion Vieru,
șeful Direcției medicale, UTA Găgăuzia

1. Aprobarea Programului național de profilaxie și control HIV/SIDA/ITS pentru anii 2011-2015.
2. Finanțarea insuficientă din partea statului (în raport cu cerințele mereu crescânde ale beneficiarilor) a celor două Programe Naționale.
3. Echipament de computere pentru activitatea serviciului de narcologie din regiunea UTA Găgăuzia.

Dmitrii Sain,
IMSP Institutul de Ftiziopneumologie “Chiril Draganiuc”

1. Aprobarea și asigurarea finanțării rundelor consolidate 8 și 9 ale Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei.
2. Imposibilitatea de a participa la runda a 10- cea de finanțare a Fondului Global cu o solicitare de grant pentru domeniul tuberculozei.
3. Aprobarea Programului național de control al tuberculozei cu bugetul care a fost estimat de echipa de elaborare a programului.

Viorel Soltan,
directorul Centrului pentru Politici și Analize în Sănătate

1. Consolidarea rundelor 8 și 9 de granturi, semnarea acordului cu privire la implementarea activităților din cadrul acestor runde pentru perioada 2011-2012, lansarea activităților respective conform planului aprobat. În general, însă, aș spune că anul 2010 a fost cu mai puține succese, comparativ cu 2009.

2. Faptul că deocamdată nu putem organiza implementarea Programului național pentru controlul și profilaxia tuberculozei la așa nivel, încât să ridicăm rata de succes a tratamentului și să micșorăm rata de abandon în tratamentul tuberculozei.

3. “Sănătatea împreună cu buna dispoziție e adevărata fericire a oamenilor”, spunea Herder. Un an cu voie bună și cu mai puțină tuberculoză și HIV/SIDA...

Iurie Climasevschi,
coordonator de program, Proiectul “Prevenirea hepatitelor virale B și C în Moldova”, Centrul PAS

1. Mărirea numărului de cabinete de consiliere și testare voluntară (de la 56 – la începutul anului până la peste 70 – la sfârșitul anului 2010), deschise pe tot teritoriul Moldovei, în penitenciare și în regiunea Transnistria. O activitate foarte importantă și nouă pentru acest serviciu a fost desfășurarea în 10 raioane-pilot (unde se implementează proiectul) a întrunirilor pentru monitorizarea și evaluarea participativă a activității serviciului de consiliere și testare voluntară la nivel de comunitate. Un succes este și perfecționarea bazei de date a cabinetelor de CTV (crearea unei baze naționale de date), ce permite raportarea trimestrială, semestrială, anuală a activității CTV (în variantă electronică) și posibilitatea de a obține multiple rapoarte și informații pentru calcularea unor indicatori foarte importanți și necesari atât pentru sistemul medical, cât și pentru raportarea pe țară pentru Fondul Global, OMS, UNGASS etc.

2. Până la moment, mai bine de jumătate din cabinetele de consiliere și testare voluntară nu sunt conectate la internet. La fel, nu în toate cabinetele CTV sunt instalate aparate de telefon. Acestea ar fi cam cele mai mari probleme, ce fac activitatea consilierilor dificilă. Redresarea situației ține de autoritățile publice locale.

3. Mi-aș dori în anul 2011 ca cel puțin 80 la sută din toate testările la HIV și cele la hepatitele virale B și C să fie însoțite de consiliere. Deja sunt raioane, unde peste 90 la sută din testările care se fac la infecția HIV sunt însoțite de consiliere în cabinetele CTV. Avantajul și beneficiul consilierii este că, înainte de a fi testate, persoanele respective primesc o informație generală despre infecția HIV și hepatitele virale B și C, le sunt evaluate riscurile pentru sănătate, li se face un plan de schimbare comportamentală pentru a preveni infectarea cu HIV sau hepatitele virale B și C.

Valeriu Crudu,
coordonator de program, Centrul PAS

1. Deși mulți sunt de părerea că nu am avut prea multe realizări în 2010, totuși, acestea pot fi evaluate prin comparație. Astfel, dacă ne comparăm cu vecinii noștri – Ucraina, România, Rusia, putem remarca și unele aspecte pozitive, nu înzadar OMS a organizat la noi două conferințe regionale în domeniul tuberculozei (una pe diagnosticul de laborator și alta pe supravegherea epidemiologică a tuberculozei). Aceste evenimente au avut loc după vizita de evaluare a unei delegații destul de numeroase de la OMS (anul 2009), care ne-a ajutat să identificăm foarte multe dintre lacunele pe care le avem în domeniu.

Aș vrea să menționez aici și relațiile de colaborare pe care le-am inițiat cu reprezentanții unora dintre cele mai mari centre în domeniul TB din Europa (din Germania și Italia), care ne-au vizitat la sfârșitul anului 2010 timp de o săptămână, organizând și un training pentru specialiștii de la noi. Experții au remarcat că avem laboratoare foarte bune și personal calificat, ceea ce le face plăcere în colaborarea cu noi. În perioada de referință, colaboratorii de la Centrul PAS și IMSP Institutul “Chiril Draganiuc” au participat la numeroase conferințe internaționale, simpozioane, la care au prezentat rapoarte valoroase, unele dintre ele servind drept materiale de referință pentru țările din Europa.

2. Cu regret, rămâne insuficientă colaborarea între structurile de nivel central și local (Ministerul Sănătății, Institutul de Ftiziopneumologie, Programul național de control al tuberculozei, structurile medicale locale, autoritățile publice locale, societatea civilă, ONG-urile implementatoare de proiecte etc.). Acum câțiva ani erau mai multe încercări a subrecipienților și a donatorilor din RM de a uni eforturile tuturor activiștilor în domeniul TB și parcă se vedeau niște succese. În ultimii ani, aceasta nu se simte.

Este de dorit ca implicarea comunității în controlul TB să fie mai mare. Consiliile raionale ar trebui să știe că problema tuberculozei există și ea nu este doar a structurilor medicale, dar și a comunității, societății în general.

3. Sănătate, succese și o colaborare cât mai fructuoasă cu partenerii naționali și internaționali în domeniu.

Alexandrina Ioviță,
consultant, UNAIDS Moldova

1. Elaborarea și aprobarea unui Program nou pentru domeniul HIV/SIDA/ITS, bazat pe dovezi, cu utilizarea datelor produse de sistemul național de monitorizare și evaluare.

2. Declarativitatea unor angajamente în definitivarea reformelor în domeniul HIV.

3. Sănătate pentru că, chiar dacă nu este totul, fără sănătate totul este nimic...

Ala Iațco,
președintele UORN

1. Aprobarea celui de-al patrulea Program național pe HIV/SIDA/ITS.

2. Neaprobarea de către Fondul Global a aplicației de finanțare a Republicii Moldova la cea de-a 10-cea rundă.

3. O colaborare mai bună între organizațiile guvernamentale și neguvernamentale pentru a obține mai multe performanțe.

1. Что, на Ваш взгляд, является самым важным достижением 2010 года в области ВИЧ/СПИДа для Молдовы?

2. Что Вы считаете неудачей года?

3. Если бы наш журнал читал Дед Мороз, о чем бы Вы его попросили?

Ольга Кильчевская,
представитель Лиги ЛЖВ

1. Утверждение Национальной программы профилактики и контроля ВИЧ/СПИДа на 2010-2015 годы считаю самым большим достижением уходящего года.

2. Самым большим провалом 2010 года считаю то, что Лигу ЛЖВ не просто не поддержали, а приложили все усилия, чтобы не дать ей реализовать намеченную программу работы.

3. Попросила бы Деда Мороза достучаться до нашего правительства, чтобы деньги на антиретровирусную терапию и профилактику вертикальной передачи ВИЧ-инфекции выделялись из госбюджета, потому что от этого зависит здоровье тысяч людей.

Команда НПО «Второе дыхание»

1. Развитие социальной помощи для ЛЖВ.

2. Недопонимание во взаимоотношениях Лиги ЛЖВ Молдовы с финансовыми донорами.

3. Реально улучшить жизнь членов ЛЖВ Молдовы.

Александр Курашов,
НПО «Региональный центр общественных политик»

1. К числу достижений отношу начало реализации проекта 8-го раунда Глобального фонда по компонентам оказания психосоциальной поддержки ЛЖВ и ПИН в территориях, открытие 4-х социальных центров для ПИН; успешные мероприятия в Кишиневе и других городах в День памяти тех, чьи жизни унес СПИД, и во Всемирный день борьбы со СПИДом; оказание практической помощи (предоставление продуктовых пакетов) ЛЖВ и ВИЧ+ детям; успешные случаи предоставления правовой защиты ЛЖВ. Достижением считаю также встречу представителей религиозных структур и ЛЖВ, которая знаменует начало совместной работы.

2. Отсутствие видимых результатов в развитии Секретариата Лиги ЛЖВ. Уход из Республиканского дерматовенерологического диспансера ведущих специалистов по лечению ЛЖВ. Огорчает то, что не удалось пока отремонтировать помещения для новых социальных центров для ЛЖВ, что не позволяет расширить комплекс предоставляемых им услуг.

3. Попросил бы сделать так, чтобы в наступающем году все мы получали больше теплых эмоций, чаще добивались успехов в нашей работе и реже испытывали разочарование.

Вадим,
активист ЛЖВ, Кагул

1. Услуги, предоставленные ЛЖВ в рамках реализации проекта 8-го раунда Глобального фонда (психосоциальная и материальная поддержка).

2. Продолжающиеся смерти людей от СПИДа в Молдове, несмотря на существующие возможности продления жизни ЛЖВ, включая использование доступной диагностики и АРВ-терапии.

3. Попросил бы помощи в достижении полной победы над ВИЧ!!!

Ministerul Educației: „Sexul povestit celor mici” este o carte, nu un manual

„Sexul povestit celor mici” nu este un manual școlar, ci o carte și aceasta nu se regăsește printre manualele editate sau reeditate de către Ministerul Educației. Cartea nu a fost recomandată de autoritatea publică în calitate de material didactic sau pentru bibliotecile școlare, se arată într-un comunicat difuzat de către minister.

Totodată, Ministerul Educației precizează că politicile de moravuri nu sunt de competența sa, ci a altor instituții de resort, iar „pentru a întreprinde unele măsuri, este necesar de a analiza conținutul și, în același timp, de a ține cont de opiniile experților, societății civile, părinților”.

Ministerul Educației și-a făcut publică poziția după ce la 14 decembrie premierul Vlad Filat a cerut retragerea din librării a cărții „Sexul povestit celor mici”. La rândul lor, reprezentanții editurii la care a apărut cartea, „Prut Internațional”, se declară contrariați de decizia autorităților, întrucât, spun ei, este vorba despre o carte pentru părinți, apărută în librăriile din Republica Moldova încă în anul 2004.

„Sexul povestit celor mici” este traducerea unei lucrări a specialiștilor de la Institutul pentru Studiarea Sexualității din Spania, editată în peste 22 de țări, în mai multe limbi.

Alina Cernei
Sursa: Arena

Papa admite în premieră folosirea prezervativului

Papa Benedict al XVI-lea a admis, pentru prima dată în istorie, că folosirea prezervativului este benefică „în anumite cazuri”, atunci când este vorba de „a reduce riscurile de contaminare” cu virusul HIV. Declarația papei Benedict al XVI-lea a fost extrasă dintr-un volum de interviuri, notează *Mediafax*.

La întrebarea „Biserica Catolică nu se pronunță, fundamental, împotriva utilizării prezervativului?”, suveranul pontif a răspuns: „În anumite cazuri, când scopul este de a reduce riscul de contaminare, ar putea fi un prim pas care ar deschide calea către o sexualitate mai umană, trăită altfel”.

Până la această declarație, Vaticanul a condamnat toate mijloacele de contracepție cu excepția abstenenței, refuzând să admită beneficiile aduse de folosirea prezervativului, chiar și atunci când era vorba despre prevenirea transmiterii bolilor infecțioase.

Volumul „Lumina lumii” a fost tradus în 18 limbi și conține interviurile jurnalistului german Peter Seewald, realizate la reședința de vacanță a suveranului pontif (Castelul Gandolfo).

Sursa: ziuaveche.ro

BULETIN INFORMATIV

al Consiliului național de coordonare al programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și de control al tuberculozei, editat cu suportul financiar al Fondului Global de combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei în cadrul Programului TB/SIDA

Echipa redacțională:

Redactor: **Victoria TATARU**
Design și machetare: **Nicolae SÂRBU**

Redactor (l. rusă): **Irina ZATUȘEVSKI**
Responsabil de ediție: **Oleg BARBĂ**

Adresa redacției

str. A. Cozmescu, 3
MD 2009, Chișinău
Republica Moldova
Tel./Fax: 72 73 59
ccm_secretariat@mednet.md
www.ccm.md

Revista apare într-un tiraj de 500 exemplare și se distribuie gratuit pe întreg teritoriul țării